

EFTERLADT

En ældre kvinde ligger fanget i sin egen krop på det kolde plankegulv. Et barnebarn opdager, hvorfor hendes farmor ikke har givet livstegn i flere dage. En mand må overleve ved at drikke den smule vand, han kan slikke op fra badeværelsets fliser.

Skal ældreplejen lyde som en krimi?

Baseret på virkelige omsorgssvigt i ældreplejen

EFTERLADT

Baseret på virkelige omsorgssvigt i ældreplejen

Efterladt

Forord

Efterladt er en samling frygtindgydende historier fra virkelighedens ældrepleje. Fortællingerne er vidnesbyrd om alvorlige omsorgssvigt, der er fortalt til Ældre Sagens rådgivning. Og det står lysende klart: Ældreplejen i Danmark lyder efterhånden mere som en krimi end virkelighed.

Det er ikke bare enkeltsager. Omsorgssvigt sker over hele landet. Og desværre er problemet så stort, at vi er blevet alt for vant til at høre om svigt.

Derfor fortæller vi disse historier som en krimi. Ikke fordi de er fiktion. Men fordi de er så grove, at de burde være det. Efterladt er ikke en kritik af medarbejdere, men af de umulige vilkår, de arbejder under. Nemlig et system, hvor svigt er blevet hverdag.

I Ældre Sagen kræver vi en omsorgsgaranti. En garanti for, at ældre i Danmark får den hjælp, de har behov for, og som de er blevet lovet. Så historier som disse for evigt skal leve i krimier. Ikke i virkeligheden.

Indhold

Oda til fange	8
Efterladt	14
Søvnløs	20
Aftrykket af et menneske	28
Den brune lænestol	34
Den fremmede i sengen	50
Robotterne kommer	54
De sagde, de ville komme	60
Sat på sidelinjen	74
I medgang og modgang	90
Stille i den anden ende	98
Skriget fra den anden side	120
Den lette kiste	130

© 2026
Udgave, 1. oplag
Tryk: Eurographic
ISBN: 97887-85543-00-4
Udgivet af Ældre Sagen

Alle rettigheder gives frit. Fotografisk eller anden gengivelse af denne bog eller dele heraf er tilladt uden skriftlig tilladelse, så længe Ældre Sagen tydeligt krediteres.

Af hensyn til de involverede er navne, steder og handling dramaturgisk bearbejdet. Af respekt for de berørte er detaljerne i omsorgssvigtene gengivet som fortalt til Ældre Sagens rådgivning.

Oda til fange

Afhensyn til de involverede er navne, steder og handling dramaturgisk bearbejdet.

Af respekt for de berørte er detaljerne i omsorgssvigtene gengivet som fortalt til Ældre Sagens rådgivning.

“Tag jer nu sammen, ben.”

I det samme, jeg slipper armlænene, svæver jeg et øjeblik. Tiden står stille. Mine ben tilhører ikke mig selv lige nu. For de lytter ikke. Hele verden tipper, og gulvet kommer flyvende imod mit ansigt.

Stuen vender anderledes, da jeg åbner øjnene. Trægulvet er koldt mod min kind. En fjern smerte nærmer sig. Min vejrtrækning hiver.

“Vi må jo hellere se at komme op herfra”, siger jeg til mig selv, som om, der er to Odaer. Oda, der er klodset og falder, og Oda, som rejser sig og får styr på denne lille pinlige affære igen.

Jeg trykker mine albuer ned i gulvet og skubber til. Men det er, som om kroppen ikke løfter sig. Skal jo bare have benene ind under mig selv. Prøver igen. Det giver et smertefuldt jag i hoften.

Kroppens måde at sige nej tak på.

“Så er vi her altså igen.” Jeg lukker øjnene, kigger på min krop udefra, giver den et håndtryk og aftaler, at det er sidste gang, vi falder. Selvom vi har lavet den aftale mange gange før. Men man bliver jo nødt til at prøve, indtil den begynder at lytte.

Det er da også lige godt pokkers, at kommunen bliver ved med at nægte mig et nødkald.

Det er nu et meget pænt gulv. Kan tydeligt huske, dengang Torben lagde det. Han målte op tre gange for hver planke.

“Man skal stole mere på øjnene end på vaterpasset”, sagde han.

“Hvordan kan det så være, at du lægger dem om igen og igen?” grinte jeg og løb væk. Jeg lukker øjnene og forestiller mig, hvordan han løber gennem huset for at fange mig.

“Ikke med trælím på hænderne, Torben! Torben, lad så være.”

Nu kan jeg ikke engang gå på det trægulv, vi plejede at løbe på. Nu kan jeg kun ligge og kigge på det.

Minderne vælter pludselig frem. Klare og skarpe. De virker som det eneste, der stadig fungerer.

Jeg ser stuen iklædt guirlander og blomster, langborde og gæster. Det er guldbryllup. Der dufter af liljer. Den blander sig med lyden af latter og glas, der klirrer.

Børnebørnene løber rundt mellem gæsterne, rundt om min krop, der ligger bredt ud over gulvet. En af dem har flødeskum på næsen. Jeg kan næsten ikke holde ud, at jeg ikke kan tage et lommetørklæde og tørre det af. Musikken spiller i baggrunden.

Midt i det hele står Torben. Han holder tale i sit pæne jakkesæt med det samme blik, som havde gjort mig smaskforelsket i ham for over halvtreds år siden.

Hvis bare han kunne finde mig lige nu. Ligesom første gang jeg faldt ude i bryggerset. Jeg blev så overrasket. Først følte jeg mig fjollet. Og så bange. Pludselig følte jeg mig tyve år ældre. Det var sket på et enkelt fald. Et øjeblik. Fra ung til gammel. Fra selvstændig til at have et plejebæhov. Heldigvis kom Torben hjem nærmest med det samme.

“Nå”, sagde han, “der ligger du jo.”

Han fik mig til at føle mig som mig selv med et knips. Han løftede mig bare op, som om der ikke var sket mere, end havde jeg tabt et glas. “Pyt skidt.” Han hjalp mig hen på stolen, skænkede en kop kaffe og spurgte: “hvordan har din dag været, skat?” De tyve år, som var blevet lagt til min alder, da jeg faldt, fjernede han igen.

“Det går nok”, ligger jeg og siger til mig selv med hans stemme. Mon ikke hjemmeplejen snart kommer? Hvis jeg nu bare tager en lille lur.

Da jeg åbner øjnene igen, har lyset i stuen flyttet sig. Nu ligger det tæt ved min hånd.

Stuen virker større hervedefra. Men min verden har aldrig føltes mindre. Hvorfor skulle jeg også falde i retning væk fra sofabordet? Løfter jeg hovedet bare en smule, kan jeg nok ane min mobil deroppe. Lige akkurat uden for rækkevidde.

Tænk, at kommunen vurderede, at jeg ikke har brug for et nødkald.

Hvis jeg ikke var god nok til et nødkald efter de sidste par gange, jeg faldt, så skulle de virkelig se mig nu. Måske er det en udfordring. De vil se, om jeg kan slå min egen rekord. En guldmedalje i at falde og ligge uhjælpelig i længst mulig tid på et plankegulv.

“AV”, råber jeg ud af ingenting. “Stop så med at gøre ondt”, irtetsætter jeg min hofte og forsøger at justere min måde at ligge på. “Aaaaav, for den altså.”

De ville ikke engang give mig et afslag på skrift. “Det må vi lige se på”, sagde de. “Skrankepaver”, ville Torben have kaldt dem.

Det er mærkeligt, hvor hurtigt kroppen bliver tung. Nu kan jeg ikke løfte eller bevæge mere end hænder og fødder. Langsomt kan jeg også mærke kulden. Den sniger sig over gulvet og lægger sig som et spørgelsesagtigt tæppe over min krop.

Forsøger at varme mig på kaffe og friskbagt franskbrød i vores køkken for mange tusinde morgener siden. Sommer. Åbent vindue. Torben, der sidder ved bordet og læser avisen.

“Du læser altid bagsiden først”, sagde jeg.

Jeg tænker på børnene som små. På flyttekasserne, da vi flyttede ind. På jobbet, som Torben mistede, samme dag vi skulle til sommerfest. “Så længe vi har hinanden, Oda”, sagde han den aften.

Et gisp river mig tilbage til nuet. Det er mørkt i stuen. Jeg hiver for at få luft ned i lungerne og hiver for at få den ud igen.

Glider ind og ud af minderne.

Smerterne i hofterne pulserer frem. Jeg prøver at råbe, men der kommer kun hæshed ud.

Torben holdt mig tæt.

“Vi klarer os”, sagde han.

Uret på væggen tikker mobbende.

“Klarer jeg den?”

Tiden løber afsted. Så går den i stå. Jeg mærker min krop give slip.

Det sker bare. Kan hverken holde urinen eller afføringen inde. Det forlader mig. Varmt det ene øjeblik. Så koldt.

“Jeg bliver bare liggende”, siger jeg højt for at adskille mig fra kroppen Oda, der ligger på gulvet.

Måske falder jeg lidt hen. Jeg ved det ikke. Da jeg åbner øjnene igen, er stuen blevet mørk. Kroppen er helt stiv. Smerterne fra hoften synger om kap med dem i resten af kroppen.

Pludselig.

En lyd af en nøgle i døren.

Skridt, der nærmer sig stuen, hvor jeg ligger.

“Oda!”

En kvinde sætter sig ned ved siden af mig. Hænderne arbejder hurtigt. Hun taler i telefon. “Hun ligger her ... jeg ved ikke hvor længe.”

Jeg ser bare loft, før jeg lader mine øjne glide i. Glider tilbage til stuen dengang. Fyldt med lys. Med latter. Torbens jakkesæt.

Senere siger de, at jeg lå bange og alene på plankegulvet i 12 timer.

Guldmedalje.

Efterladt

Afhensyn til de involverede er navne, steder og handling dramaturgisk bearbejdet.

Af respekt for de berørte er detaljerne i omsorgssvigtene gengivet som fortalt til Ældre Sagens rådgivning.

En notifikation gør min telefon til en natlampe i mørket.

Wordfeud.

Den fortæller, at jeg har vundet over farmor. Har det, som om nogen har rodet med verdensordenen. Det må være en systemfejl.

Klokken er 6.25. Hun plejer at have lagt et ord klar, før jeg vågner. Et lille angreb. En forkortelse, ingen andre forstår. En triumferende emoji, som hun aldrig helt har lært at dosere.

I dag er der ingenting. Sådan har det været tre morgener nu. 72 timer er gået. Automatisk nederlag.

Det sidste ord, hun lagde, var “Beskidt.” Hun lagde B’et på et dobbeltord-felt. Lod det glide ind over “ED”, så der stod “EDB”. Hun grinede sikkert for sig selv. Jeg kan næsten høre hende. Den lille, hæse latter. “Beskidt EDB.” Så tavshed.

Jeg ringer til mor. Hun siger, at hjemmeplejen var der i går. Som om det i sig selv er et bevis for, at farmor har det godt. Som de små signerede stykker papir, der hænger i alle elevatorer.

Tjekket og signeret. Så er alt i orden.

Videre til næste.

Bliver ramt af den slags tanke, man ryster af sig med det samme. Uden at tænke tanken til ende, tager jeg jakken på og kører mod farmors rækkehus i Hvidovre.

Hendes dør er ikke låst. Det har den aldrig været. “Hvad har vi tilbage, hvis vi ikke kan stole på hinanden”, sagde hun altid.

Jeg åbner.

Luften i entréen rammer mig med det samme. Ikke en lugt. En stank. Jeg ved med det samme, at jeg aldrig kommer til at glemme den stank. Den hænger som et lag. Den lægger sig på tungen. Tung og sød som varm mælk, der er blevet glemt i solen.

Hendes frakke hænger på kroge. Skoene står pænt. Uret tikker inde fra stuen. Alt er på sin plads. Alt er, som det plejer. Alligevel er

alting forkert. Jeg har brug for at høre hendes stemme, men tør ikke kalde af frygt for, at jeg ikke får et svar tilbage.

Jeg tager langsomme skridt mod døren til soveværelset. Gangen føles længere, end den plejer. Støvet hænger søvnt i lyset fra de væghængte lamper. Hurtigere end jeg havde ønsket, holder jeg om dørhåndtaget. Jeg tæller ned. Fra ti. Fra tyve.

Så længe jeg ikke åbner døren, kan hun stadig være i live.

Jeg banker.

Ingen lyd.

Jeg åbner.

Gardinerne er trukket for. Rummet er dunkelt, som om dagen har opgivet at trænge ind. Stanken fylder alting. På natbordet står et glas juice. Helt fyldt. På bakken ved siden af er der en helt uberørt tallerken med mad. Ved siden af står en anden bakke med kaffe og morgenbrød. Der er kartofler med en tør, sprækket overflade. Ribbensteg, der er hvid som kartofler.

En anden bakke.

En tredje.

Glas. Tallerkener.

Mad til dagevis. Intet rørt.

I sengen ved siden af ligger farmor. På ryggen. Munden åben. Øjnene lukkede. Huden har fået en farve, der ikke findes i levende mennesker.

Hænderne ligger foldet midt på maven oven på sengetæppet.

Jeg står så stille, at jeg kan høre mit eget blod i ørerne.

Så ser jeg sengetæppet bevæge sig.

En næsten usynlig hævnning. En sænkning. De foldede hænder, der følger med. Så lidt at den kunne være indbildning.

Jeg går tættere på med trøjen trukket op over næsen. Luften bliver tungere for hvert skridt. Den har en bund af noget råddent. En ursuppe, der omklamrer sengen med farmor i. En hinde, jeg skal trænge igennem for at komme frem.

“Farmor?”

Ingen reaktion.

Jeg hiver forsigtigt i hendes øjenlåg. Huden er tør. Hun giver ikke modstand. Øjet under låget ruller ikke. Det ligger stille.

“Farmor?”

Intet.

Ringer 112.

“Ambulancen er på vej”, beroliger jeg farmors tavse skikkelse. Mens jeg holder min krave op foran mund og næse, kigger jeg ned langs siden af madrassen.

I det svage lys kan jeg ane de forskellige farver. Gullige og brune afmærkninger, der søger mod gulvet. Jeg løfter dynen en anelse.

En tung, fremmed luft møder mig. Som om rummet har stået lukket om noget, der ikke skulle have været glemt. Som om tiden herinde er gået i stå. Væsken har trukket gennem lagenet og ned i madrassen som mørke tidevandsspor. Stoffet er spændt og tungt, gennemblødt til kernen.

Jeg prøver at forstå, hvad der er sket, men det nægter at tage form i mit hoved. Der er noget i rummet, der forskubber rækkefølgen. Spor ligger oven i hinanden. Ikke kaotisk. Bare forkert. Som om nogen har været her uden at se.

Uden at standse op.

Har hun kaldt?

Har nogen svaret?

Jeg trækker mig ud af soveværelset. Ikke for at slippe for noget. For at samle mig. For ikke at lade det, der hænger i luften, krybe helt ind under huden.

Jeg ringer til hjemmeplejen. Stemmen i den anden ende er rolig. Den forklarer, at min farmor har bedt om ikke at blive vækket. Hun har

altid sovet så dårligt. Derfor har de en aftale om, at de bare skal gå stille ind, hvis hun sover.

Ordene bliver leveret som noget fornuftigt. Som hensyn. Jeg ser mig omkring i rummet. På kaffen, der står urørt. På alt det, der har samlet sig. De har været her. Åbnet døren. Trådt ind i stilheden. Set hende ligge der. Gået igen uden at stille spørgsmål.

Kan høre sirener nærme sig. Stemmen i røret snakker videre om retningslinjer. Om aftaler med borgeren. Om respekt for søvn.

Jeg ved ikke, hvornår jeg stopper med at råbe, eller hvornår jeg lægger på. Kun at jeg pludselig sidder på sengekanten med lagenet klæbende til mig og aer farmors hår.

Blåt lys skærer ind gennem de frynsede gardiner. Kaster sig over de urørte glas. Over det, der er blevet stående for længe. Over farmors indsunkne ansigt.

Paramedicinerne træder med bestemte skridt ind i soveværelset. De tager gummihandsker på, før de rører ved hende. De gør det rutinemæssigt. Alligevel ved jeg, at intet ved det her burde være rutine.

“Hun er bevidstløs”, siger den ene. “Det har hun formentlig været i et stykke tid”, fortæller de mig.

Hvad fanden betyder “et stykke tid”?

De siger flere ting. Om hospital. Om observation.

Jeg hører stadig kun det samme ord.

Bevidstløs. Hun sov ikke.

Hun er bevidstløs.

De løfter hende. Lagenet slipper med en tung, våd lyd og falder tilbage på madrassen.

Ambulancen kører væk med farmor og efterlader mig alene tilbage i indkørslen. Huset bag mig står åbent. Det forsøger at få åndedrættet tilbage.

Jeg tager telefonen frem.

Åbner Wordfeud.

Kigger på farmors profilbillede.

Det samme smil.

Det samme blik, der altid forberedte det næste træk.

Jeg trykker på “Nyt spil”.

Søvnløs

Afhensyn til de involverede er navne, steder og handling dramaturgisk bearbejdet.

Af respekt for de berørte er detaljerne i omsorgssvigtene gengivet som fortalt til Ældre Sagens rådgivning.

“Far?” spørger jeg ind i mørket. “Hvad laver du?”

Han vender sig langsomt mod mig, forsigtigt, som en mand, der har mistet tilliden til sin egen krop.

“Samuel?” Han lyder overrasket, men så vender han sig tilbage mod mørket.

“Jeg leder efter Solveig.”

Han leder efter mor igen.

Men mor er død. Det har hun været i mange år.

Jeg savner hende hver dag. Især her om natten, i mørket, når far vandrer hvileløst rundt og spørger efter hende. Samtidig er jeg glad for, at hun ikke er her. At hun ikke skal se far sådan her, helt forvirret og usikker.

“Kom far”, sukker jeg.

“Hun er gået i seng. Lad os gå ind til hende.”

Det er en løgn, det ved jeg godt. Men han glemmer det alligevel. Og jeg kan ikke fortælle ham, at mor er død én gang til.

Det plejede jeg at gøre, dengang jeg troede, sandheden var vigtig. Dengang jeg mærkede ærlighedens insisteren, og ordene tvang sig ud af min mund. Det gjorde jeg på trods af de følelser, han blev overvældet af. Nogle gange mistro. Andre gange vrede. Eller værst af alt, knusende sorg.

Jeg så ham falde fra hinanden igen.

Og igen.

Til sidst ville han ligge og gispe efter vejret. Knust over at genopdage hans livsvidnes død og uforstående over, at han havde glemt det.

Jeg griber fat om hans albue med begge hænder og lader ham bruge mig som støtte på vej tilbage til soveværelset.

“Samuel?” spørger han igen og kigger op på mig med rynkede bryn.

“Kom far. Du skal i seng.”

Jeg får guidet ham ind i soveværelset, forbi min luftmadras på

gulvet og op i sengen.

“Hvor er Solveig?”

“Hun kommer lige om lidt.”

Jeg løfter hans ben op og pakker dem ind i dynen.

“Mor er på vej, men nu skal vi sove”, siger jeg, mens jeg udstråler en tillært sikkerhed, jeg ikke føler.

“Hun er på vej?” spørger far, mens jeg putter ham helt tæt.

“Ja, hun er på vej.”

Løgnet ligger efterhånden klar i min mund. Den er blevet et værktøj. En hammer kan slå et søm i, og løgnet kan få far tilbage i sengen og fjerne hans frygt.

“Hm”, han lægger sig til rette og lukker øjnene i.

Endelig.

Jeg gaber og gnider mig i øjet. Jeg kan mærke trætheden. Den har sat sig fast i min krop, suget sig helt ind i mine knogler og fundet sig til rette der, dybt inde i mig. Jeg kan ikke huske, sidst jeg ikke følte mig træt.

Far er efterhånden oppe hver nat, og hver nat er det det samme.

Han leder efter mor. Han kan ikke forstå, at hun ikke ligger i sengen ved siden af ham. Så han står op for at finde hende.

Nogle gange når han ind i stuen, før jeg stopper ham, eller helt ud i køkkenet. Nogle gange kigger han i skabet. Som om mor måske gemmer sig derinde. Men han har nok bare glemt, at det er et skab. Der er så meget, han har glemt.

Jeg lægger mig tilbage på luftmadrassen. Den mangler luft, og jeg fornemmer det hårde gulv gennem plastikken.

Det må jeg fikse i morgen, tænker jeg. Jeg tør ikke gøre det nu af frygt for at vække far. Han er endelig faldet til ro, og hvis han vågner, skal vi igennem seancen igen. Det er nærmest teatralisk. Som et stykke, der opføres hver aften. Uden erindring om, at det samme fandt sted aftenen før. Jeg er det eneste publikum.

Jeg vender mig forsigtigt. Madrassen skulper rundt under mig. Et øjeblik er jeg bange for, at den kaster mig overbord.

Luftmadrassen var aldrig meningen. Den var bare en midlertidig løsning. En nat eller to, indtil kommunen fandt en plads til far. En plads på et rigtigt plejehjem, hvor han kan få den hjælp, han fortjener.

Det er tre uger siden.

Kommunen har taget stilling, men han venter nu på, at der bliver en plads ledig.

At et andet menneske dør.

Andres ulykke vekslet for min nattesøvn.

Jeg lukker øjnene og prøver at finde søvnen igen. Den ligger et sted uden for rækkevidde, som noget jeg næsten kan finde, hvis bare jeg ligger stille nok. Jeg forsøger at trække vejret roligt og lade kroppen falde ned i madrassen. Helt ned til gulvet. Men jeg kan mærke, hvordan jeg stadig lytter. Efter bevægelse i fars seng. En dyne, der rasler. Hver gang han vender sig, spænder jeg i kroppen. Er allerede på vej op, før han er. Det er blevet refleks.

Da jeg endelig falder i søvn, kan jeg høre dagens første biler køre forbi ude på vejen.

“Har du set Solveig?”

Vi står ude i køkkenet. Her har vi stået i noget tid. Længe nok til at jeg har tændt for lyset og opgivet håbet om at vende tilbage til søvnen.

Jeg opdager, at jeg har bidt tænderne sammen, og jeg åbner munden for at løsne i kæben.

“Hun er gået i seng”, siger jeg, mens jeg masserer min kæbe.

“I seng?”

Far støtter sig på køkkenbordet og kigger ud ad vinduet.

“Det er mørkt.”

“Ja”, jeg kigger træet på far, “det er nat.”

Mit hoved føles spændt. Spredt ud over for mange tanker. Tanker, der farer rundt og presser mod min pande indefra.

Jeg bider tænderne sammen igen.

“Samuel?”

Far kigger på mig med rynkede bryn, “har du set Solveig?”

Jeg sukker tungt og prøver at massere hovedpinen ud gennem tindingerne.

Hvad skal jeg svare?

Hvad kan jeg sige, som han ikke bare glemmer igen lige om lidt?

Jeg ville ønske, jeg havde et gyldent svar. Et svar jeg kunne brænde ind i hans hukommelse, og som jeg ikke behøvede at gentage ud i det uendelige. Hvis jeg bare kunne give et svar, der gav en forløsning i ham og mig.

Far står stadig og kigger på mig, “hvor er Solveig?”

“Hun er gået i seng”, svarer jeg igen og håber, at han tror på mig.

Sandheden hjælper ham ikke. Den vælter bare hans verden på ny. Løgnen derimod, den virker. Den lægger et låg på det hele og hjælper ham ind i sengen. Så jeg vælger løgnen igen.

Som jeg har gjort den sidste uge.

En uge, der føles som en evighed.

For jeg er træet.

Jeg vil bare gerne tilbage til den flade luftmadras. Måske falde i

søvn uden besvær. Men jeg tror det næppe.

Der er intet, der er let for tiden. Slet ikke om natten, når far går på opdagelse i sit eget hjem, og min krop er så anspændt af beredskab, at søvn føles som et fjernt minde. En luksus jeg ikke længere har råd til. Et privilegium for de bekymringsløse.

Jeg træder hen til far, “kom.”

Jeg tager fat i hans arm.

“Mor er gået i seng. Vi går ind til hende.”

Han rynker bare brynene mere sammen og prøver at vride sig fri.

“Stop så! Jeg leder efter Solveig, stop så!”

“Mor er gået i seng.”

Jeg trækker blidt i ham for at få ham til at give slip på køkkenbordet.

“Nej!”

Far kigger op på mig med en klarhed i blikket, jeg ikke har set længe og siger bestemt, “hun er ikke inde i sengen.”

Han har ret. Det er hun ikke.

Men min hovedpine er kun blevet værre, siden jeg trådte ud i køkkenet. Og selvom han åbenbart kan huske, at mor ikke er inde i sengen, kan han tydeligvis ikke huske, at det er fordi, hun er død. Hvis han kunne huske det, ville han ikke stå og læne sig op ad køkkenbordet. Så ville hans ben falde sammen under ham, og han ville sidde sammenkrøbet på gulvet. Et lille barn, der krammer sine egne ben.

Han bliver stående et øjeblik og ser på mig. Klarheden hænger stadig i blikket, men jeg kan se den forsvinde fra ham. Som en pære, der langsomt går ud. Panderynken vender tilbage, og han kigger rundt i køkkenet, selvom vi har stået her i noget tid.

“Hvor er Solveig?” spørger han.

Jeg trækker vejret tungt.

“Hun er gået i seng, far.”

Han rører sig ikke, bliver bare stående med hænderne på køkkenbordet.

“Hun er ikke inde i sengen”, siger han igen.

“Jo”, svarer jeg og gnider mig i tindingerne.

“Hun er gået i seng.”

Han kigger på mig et øjeblik, som om han prøver at forstå ordene, men så ryster han svagt på hovedet.

“Jeg skal bare finde hende.”

Jeg tager fat om hans albue igen, men han vrider armen fri, utålmodigt, som om jeg bare står i vejen. Hovedpinen dunker hårdere nu.

“Far”, siger jeg.

Han kigger stadig rundt i køkkenet efter hende.

“Far!” råber jeg.

Hårdere, end jeg havde tænkt mig. Ordene ryger ud af mig, før jeg kan nå at stoppe dem. Mit bæger var allerede fyldt til randen, og fars pludselige ugidelighed får det til at flyde over. Til at eksplodere ud over ham.

Han stivner. Øjnene bliver store, som om han ikke helt forstår, hvad der lige skete. Munden står en smule åben.

“Jeg ... jeg leder bare efter Solveig”, siger han stille.

Hans stemme knækker lidt, og jeg kan se det i ansigtet på ham, før jeg hører det. Underlæben, der begynder at dirre. Øjnene, der bliver våde. Det føles som et slag i maven.

“Undskyld far”, siger jeg hurtigt og dæmper stemmen.

“Jeg mente det ikke sådan.”

Men ordene hænger tungt i luften mellem os. Og jeg kan ikke lade være med at tænke, at selv hvis han glemmer dem om et øjeblik, så gør jeg ikke. Sådan står vi lidt. Jeg svælger i øjeblikket. Far har allerede glemt det.

Efter lidt tid får jeg ham tilbage i sengen. Jeg trækker dynen op over hans skuldre og bliver stående et øjeblik, til hans vejtrækning falder til ro igen.

Så tager jeg telefonen op af lommen og åbner min mail. Jeg ved godt, der ikke er kommet noget. Alligevel tjekker jeg. Intet svar fra

kommunen.

Jeg lægger telefonen fra mig og sætter mig forsigtigt ned på luftmadrassen. Den giver efter under mig med et lavt suk. Far vender sig i sengen bag mig, og jeg fryser et øjeblik, men han sover videre.

Så bøjer jeg mig frem og lægger panden i hænderne.

Jeg prøver at holde fortvivlelsen inde, men det lykkes ikke helt. Jeg bider mig hårdt i læben for ikke at lave en lyd. For ikke at vække ham.

Hvis han vågner, starter det hele bare igen.

Aftrykket af et menneske

*Afhensyn til de involverede er navne, steder og handling
dramaturgisk bearbejdet.*

*Af respekt for de berørte er detaljerne i omsorgssvigtene
gengivet som fortalt til Ældre Sagens rådgivning.*

Hans briller ligger sammenfoldede på natbordet. Det halvfylde vandglas har en fedtet halvmåne dér, hvor en mund har drukket fra. Høreapparaterne hviler i deres plastikhylster. Dynen ligger på gulvet halvt ude af sit betræk som et dyr, der er ved at skifte ham. Hovedpuden er trykket flad i den ene side. Stoffet er mørkere dér, hvor hans hoved har hvilet.

Selma går helt hen til sengen.

Midt på madrassen er fordybningen.

En oval sænkning i skummet. Et aftryk efter en krop, som har ligget der længe. Lagenet ligger løst ovenpå og følger aftrykket nedenunder. Selma lader hånden glide hen over fordybningen, langs kanten, som om hun kan læse noget i formen. Det er, som om sengen ikke har fået beskeden om, at bedstefar er væk.

Hun kigger over skulderen. Sofaen er tom. Badeværelsesdøren står åben. Toiletsædet er slået ned. Håndklædet hænger tørt. Ingen jakke mangler fra knagen. Skoene står sirligt foran stolen. Rollatoren ved siden af. Alt er der.

Der er kun et aftryk af bedstefar tilbage.

Hun går tilbage ud på gangen. Der er den slags skarpt lys, som får væggene til at ligne papir.

Hun finder en medarbejder i døråbningen til personalerummet. Halvt inde, halvt ude, som om han ikke har besluttet sig for, hvilken side han hører til. Han lugter af nybrygget kaffe og jordslået overtøj. Han er lige mødt ind, siger han, og ingen har fortalt ham noget. Han siger det uden at se på hende. Han vil tjekke systemet med det samme.

“Med det samme” mister betydningen, i det sekund ordene forlader hans mund.

Det er sent på dagen. Han er lige mødt ind med aftenholdet, som er ved at tage over. Igennem den åbne dør til personalerummet ser Selma rækker af plastikkaffekander med røde prikker på låget. De bliver fyldt igen. I denne lille verden er dagen ved at starte forfra.

Selma kan ikke stå stille. Hun kan ikke stå og se på kaffekander, mens hendes bedstefar er blevet til en fordybning i en madras.

Hun går ned ad gangen for at lede efter ham. Dørene står ens. Hvide flader, små navneskilte, fotografier i plastlommer. Nede fra en af de fjerneste døre, før gangen drejer til højre, kommer en banken.

En knytnæve mod en hul, træagtig overflade.

Igen. Og igen.

Da Selma nærmer sig døren, stopper bankelydene. Hun tager fat i håndtaget og åbner, før hun når at tænke sig om.

Lige foran hende står en mand. Midt på gulvet. Han virker komplet forvirret og frosset i sin position med armene hængende ned langs siden. Kroppen helt udstrakt og spændt. Han pruster som en motor, der står i tomgang.

Øjnene finder hende. De søger ikke trøst.

De forsøger at bede Selma om hjælp ved at guide hendes blik hen mod natbordet. Der ligger et nødkald. Hun skynder sig derhen. Samler det op.

Trykker.

Venter.

Trykker igen.

Det føles som at ringe på en dørklokke i et hus, hvor man kan høre folk bevæge sig rundt, men ingen åbner.

“Har ringet længe”, siger manden.

Stemmen er helt tør.

“Mange gange.”

“Banket meget.”

Selma stirrer på manden ligesom bilisten, der ikke kan lade være med at stirre på færdselsuheldet.

Hun skynder sig ud ad døren og småløber hen mod personale-rummet. Medarbejderen med det jordslåede overtøj er der. Hun når lige at høre ham sige, at han nok skal kigge på hendes bedstefars journal, før hun får sagt:

“Der står en mand inde på stuen dernede. Han har ringet på nødkald flere gange. Ingen kommer.”

Medarbejderens ansigt ændrer sig ikke meget, før han i ren rutine går derned sammen med en kollega.

De efterlader Selma.

Så står hun her igen. I skærsilden mellem sit eget problem og de andre beboeres problem. “Gad vide, hvor bedstefar kan være henne”, spørger hun sig selv.

“Fællesrummet” råber hun nærmest til sig selv. Mon ikke bedstefar er i fællesrummet. I fællesrummet er der ingen bedstefar. Kun en kvinde i kørestol ved et bord uden dug. Tallerkenerne fra aftensmaden er allerede blevet samlet ind, men der ligger stadig krummer spredt ud over bordpladen foran hende.

“Jeg skal på toilettet”, siger hun til Selma. “De har så travlt. Nogle gange tager det en time, før de kommer. Så lang tid kan jeg ikke holde mig”, tilføjer hun.

Selma står og mærker sin mund forme små lyde: “øh, jamen, altså.”

“Du kunne ikke hjælpe mig i bad, vel?” spørger kvinden venligt.

Selma forestiller sig det med det samme badetaburetten, fliserne, skuresvampen, den magre krop under tøjet.

“Det er tre uger siden”, fortsætter kvinden, som om hun fortæller, at det er tre uger siden, hun har været i biografen.

Selma lover at finde nogen.

Nu er personalestuen tom. Ved indgangen er der heller ingen. Nede ad gangen ser hun en kvindelig plejer gå ud af et rum, krydse gangen og forsvinde ind i et andet værelse.

Væk igen.

Selma sætter farten op.

“Unge dame”, lyder det pludselig.

“Unge dame.”

Der er ingen andre. Ingen andre damer. Ingen andre mænd. Kun hende.

Inde på en stue bag en åben dør ligger en mand fladt på ryggen i sengen. Hagen let hævet mod loftet. Halebenet understøttet af en pude.

“Jeg vil gerne vendes”, siger han, som om han bestiller en kop kaffe.

Han er ikke blevet vendt i dag. “Det kan ikke passe”, siger han, og så begynder han at tale om aftaler og hospital og noget, Selma ikke helt forstår.

“Du har ikke et nødkald?”

Han lader ordene hænge i lokalet et par sekunder, som om han lige skal vælge den sobre formulering.

“Jeg ringede for meget”, siger han. “Så de har taget det.”

Selma mærker noget i sig falde på plads, uden at det er en trøst. Et mønster. Et system. Et sted, hvor hjælp bliver til en belastning, og belastning bliver til straf. Selma siger “øh” og “øhm.”

Hun føler sig som i en krigszone, uden forbindelse, uden stetoskop, uden beslutningsevne eller tilladelse til at gøre noget. Øjne og afmagt. Hun skynder sig ud efter hjælp. Igen.

Nede ved personalerummet ser hun medarbejderen med det jord-slåede overtøj komme tilbage.

“Jeg har set journalen”, siger han.

“Han blev indlagt i nat. Det gik stærkt. De nåede ikke at give besked. Han havde det ikke så godt.”

Selma spørger hvorfor.

“Det kan jeg ikke se”, siger han.

“Beklager virkelig.”

Selma går tilbage til bedstefars stue for at hente sine ting. Aftrykket er der stadig. Hun bøjer sig lidt frem, tættere på madrassen. Hun forstår pludselig, hvad det er, der skræmmer hende.

Hvis en madras husker bedstefar bedre end menneskene, der skal passe på ham, så er det ikke kun bedstefar, der er forsvundet.

Det er værdigheden.

Den brune lænestol

*Afhensyn til de involverede er navne, steder og handling
dramaturgisk bearbejdet.*

*Af respekt for de berørte er detaljerne i omsorgssvigtene
gengivet som fortalt til Ældre Sagens rådgivning.*

Tirsdag d. 3. marts

Kære dagbog

JEG HAR FÅET SOLODANSEN!

Vi sad i en cirkel efter træning.

Alle var helt røde i hovederne og svedige, og Katrine stod midt på gulvet og kiggede rundt på os.

Så sagde hun mit navn.

Jeg troede først, hun lavede sjov.

Rosa skreg så højt, at alle begyndte at grine, og hun kastede sig om mig bagfra, så jeg næsten væltede.

Jeg får 32 takter helt alene.

Jeg ringede til mor i bussen hjem.

Hun begyndte straks at snakke om, hvem der skulle komme og se det. Jeg sagde, at det vigtigste er, at morfar kommer. Han sidder altid helt fremme.

Onsdag d. 4. marts

Jeg øvede solodansen i dag sammen med Katrine.

Katrine siger, jeg skal løfte hagen.
Ellers ser det ud, som om jeg leder efter noget på gulvet.

Morfar ville sige det samme til mig.
Jeg prøvede at forestille mig, at han sad ude i salen.
Kan ikke huske, hvornår han sidst gjorde det.

Torsdag d. 5. marts

Kære dagbog.

Lige for lidt siden bankede mor på min dør.
Jeg var lige gået op på mit værelse efter aftensmaden.
Hun satte sig på sengen, og jeg kunne se, at hun var ked af noget.

Jeg nåede at tænke tusind ting og blev lidt bange.
Så sagde hun, at morfar skal på plejehjem.
Hun fortalte, at Ritva havde ringet.

Jeg har også hørt dem snakke i telefon sammen næsten hver aften
i denne her uge.

Hun fortalte, at Ritva ikke længere kan passe morfar derhjemme.

Mor siger, det bliver godt, fordi så får han hjælp hele tiden.
Så fortalte jeg hende, at det ved hun i hvert fald ikke.
Jeg tror slet ikke, at de har spurgt morfar, hvad han vil.

Håber bare, at han må få sin brune lænestol med.

Fredag d. 6. marts

Jeg fortalte Rosa om morfar i dag.

Hun sagde, hendes oldemor også boede på plejehjem, og at der altid lugtede mærkeligt.

Mandag d. 9. marts

Kære dagbog.

Morfar flyttede ind på plejehjemmet i dag.

Jeg hjalp, selvom jeg ikke havde lyst.
Var bange for, at morfar ville blive ked af det.
Og så ville jeg blive ked af det.
Men mor siger, man godt må være ked af det med dem,
man elsker.

Da vi kom til indgangen, var der nogen, der arbejdede der,
der sagde: "Hvad vil I her?"
Det blev mor sur over, kunne jeg se.

Da vi kom ind ad døren til plejehjemmet, stod der to mørkeblå
sofaer over for hinanden, men der sad ingen i dem.
Det var lidt trist, synes jeg.

Jeg fik lov at skubbe morfar i en kørestol.

Jeg viste ham en video fra træning på min telefon.
Han smilede lidt.
Det var den eneste gang, jeg så ham smile i dag.

Onsdag d. 11. marts

Jeg besøgte morfar på plejehjemmet i dag sammen med Ritva og mor.

Da jeg kom ud af bilen på parkeringspladsen, kunne jeg høre nogen skringe gennem et åbent vindue.

Der sad ikke nogen fra plejehjemmet ved indgangen.

Da vi kom ind på stuen, lå morfar stadig i sengen.

Ritva sagde, han havde troldeånde og grinede lidt.

Ritva havde bagt småkager.

Mor hjalp morfar op at sidde.

Jeg kunne ikke se morfars brune lænestol nogen steder. Men jeg turde ikke spørge morfar, hvis nu han ville blive ked af det.

På vej hjem i bilen fortalte mor, at den brune lænestol var for stor og bøvlet at have med på plejehjem.

Mor siger, det kan være godt med en frisk start.

Det lød ikke, som om hun selv troede på det.

Fredag d. 13. marts

Kære dagbog.

Det gik megadårligt til træning i dag.

Jeg skulle øve soloen med Katrine.

Kunne kun tænke på morfar på det værelse. Uden sin lænestol.

Mandag d. 16. marts

Efter skole kørte mor og mig ud til morfar.

Der lugtede underligt.

Mor gik hen til sengen og stoppede.

Jeg løb ud derfra og holdt mig for næsen.

De havde givet morfar ble på.

Han sagde, at han ikke forstod hvorfor,

og at de ikke kom, når han trykkede på knappen.

Mor gik ud for at finde nogen.

Jeg sad ude på gangen og vinkede til ham.

Han smilede og vinkede tilbage.

Jeg kunne se, at han blev flov.

Tirsdag d. 17. marts

Mor talte længe i telefon i aften.

Den alvorlige stemme.

Jeg kunne høre Ritvas navn flere gange.

Fredag d. 20. marts

Mor var ude hos morfar igen i dag.

Da hun kom hjem, spurgte jeg, hvordan han havde det.
Hun kom bare hen til mig og krammede mig.
Så sagde hun, at det nok skal gå alt sammen.

Det føltes, som om hun sagde det mest til sig selv.

Hun så så træt ud.

Lørdag d. 21. marts

Træning i dag.

Jeg ramte alle 32 takter rigtigt.

Mor er væk de fleste dage, når jeg kommer hjem.
Også i dag.

Hun har sagt, at morfar har gode dage og dårlige dage.
Jeg kan ikke huske, hvornår der sidst var en af de gode.

Tirsdag d. 24. marts

Mor er ude hos morfar igen.

Jeg var hjemme hos Rosa.

Hendes mor har købt en kæmpe pose bland-selv-slik, selvom det ikke er fredag.

Rosa siger, at det har hun aldrig prøvet før.

Det var megafedt!

Jeg var ude ved morfar, inden jeg kom hjem til Rosa.

Kan ikke lade være med at tænke på noget, morfar sagde.

“Jeg vil ikke være her.”

Søndag d. 29. marts

Kære dagbog.

Det regner, og der er sket noget frygteligt i dag.

Jeg tog bussen ud til plejehjemmet sammen med mor.

Der var meget mere tomt og stille, end der plejer at være.

Der var så mange lukkede døre, men jeg kunne ikke se så mange, der arbejdede.

Jeg syntes, at gangen ned til hans værelse føltes længere end sidst.

Så kunne jeg lugte det.

Der lugtede af lort.

Helt ude på gangen foran hans dør.

Da jeg åbnede døren, lå morfar nøgen i sengen.

Der var brune pletter på dynen, og madrassen var helt våd.

Han råbte på hjælp, og mor løb hen til ham.

Hans arm sad fast mellem sengehesten og madrassen.

Mor hjalp ham fri, men han ville ikke stoppe.

Vi forsøgte at tilkalde hjælp, men der kom ikke nogen.

Så mor prøvede igen og igen.

Jeg blev bange, fordi han var så ked af det.

Til sidst løb jeg ud for at finde nogen.

Jeg råbte og råbte, men ingen svarede.

Så løb jeg ned ad gangen.
Der var kun andre, der boede på plejehjemmet.
Jeg kunne stadig høre morfar råbe.

I beboernes dagligstue sad der en gammel dame i en kørestol
og kiggede ud ad vinduet.
Hun vidste ikke, hvor personalet var.

Jeg løb videre.

Pludselig så jeg en ung kvinde stå foroverbøjet.
Hun var i gang med at hjælpe en mand, som hang i et stykke
stof fra loftet.
Jeg gik hen til hende, og jeg fortalte, at min morfar havde brug
for hjælp.
Hun smilede til mig og svarede, at hun kom så hurtigt, hun
kunne. Hun så sød ud, synes jeg.

Jeg satte mig i de blå sofaer og ventede.

Til sidst kom hun ud af rummet og gik mod morfar.

Morfar fik et langt bad, og mor faldt i søvn på sofaen.

Mor siger, at vi godt kan hente hans brune lænestol hjemme hos
ham og Ritva.

Den fremmede i sengen

*Afhensyn til de involverede er navne, steder og handling
dramaturgisk bearbejdet.*

*Af respekt for de berørte er detaljerne i omsorgssvigtene
gengivet som fortalt til Ældre Sagens rådgivning.*

Kvinden på billedet smiler til mig. Hendes tandpastasmil stråler om kap med den lyse page. Ikke et hår sidder forkert. Blankt af hårlak.

Den figursyede top, der strammer hendes barm op. Det matchende perlebælte markerer hendes slanke talje. En enkelt solbrun læg titter frem under det klokkeformede skørt. Skinnende laksko i en passende hælhøjde.

Lædertasken, marineblå.

Neglene, postkasserøde, altid mandelformede.

1963, forår, skrevet med fyldepen.

Jeg får øje på de hænder, der holder billedet. Mine hænder. Opsvulmede af medicinen og bulende blodårer. Der er gået 65 år siden, jeg stod der på billedet. Mine negle er ikke mandelformede længere. De har bare lange mørke linjer af snavs med kanter så skarpe, at de kunne åbne et brev.

Jeg kan næsten ikke holde synet af mig selv ud.

I det mindste kommer musvitten og hilser mig godmorgen gennem vinduets åbne sprække. Solsorten stemmer i.

Plejepersonalet har ikke været forbi endnu.

Blåmejsen har ikke sagt noget i ugevis. Måske er fuglehuset, hvor den plejede at bo, rådnet op. Så har den jo ikke tid til at komme syngende forbi mig. Nej. Det forstår jeg. Så må den sørge for at få bygget rede. Først gørelse, så fornøjelse. Det har jeg nu altid ment.

Hvem der bare kunne gøre eller fornøje.

Min rede er sengen. Den har jeg ikke selv sat op eller redt. Det ville aldrig gå i fugleriget. Det ville vel svare til, at solsorten kom og ordnede blåmejsereden. Aldrig om blåmejsen ville acceptere det. Solsorten bruger sikkert også de helt forkerte kviste. Sådan er det også med mig. Man reder nu sin egen seng bedst.

Hvis der er kommet noget som helst godt ud af at bruge sine dage på at kigge op i soveværelsesloftet, så er det, at mine andre sanser er

blevet skærpede. Desværre også lugtesansen.

Bare plejerne snart ville komme.

Jeg kan mærke, at bleen begynder at presse på mine inderlår. Den er så fyldt, at kanten har løftet sig og lader lugten krybe op fra dens indre. Op under min undertrøje og udløst ved kraven.

Der, hvor der altid flød en euforiserende duft af Chanel N°19, er der kun ydmygelse nu.

Lugten klæber til huden og næseborene.

Med den allerstørste desperation forsøger jeg at fremkalde mig selv i brudekjolen dengang. "Min prinsesse", sagde min mor, tog mig i armen og snoede mig rundt. Jeg presser armene ind mod kroppen for at kile dynen fast i siderne, så luften bliver indespærret. Holder den fanget, så mit minde bliver holdt i live.

Forestiller mig mit opsatte hår. Det tog tre timer at ordne. Det sidste halve år har jeg højst fået vasket hår fem-seks gange. Har efterhånden vænnet mig til den noget særprægede, sødlige lugt, som siver ned fra udslættet i hårbunden.

Op ad dagen skifter det mellem at blive koldt og varmt op ad mine ben. Solen står nu helt midt på reolen.

Endelig kan jeg høre stemmer ude på gangen. De står og snakker lige ude på den anden side af døren. Husker svagt den kildrende begejstring i maven, når mor og far gav slik ved helt særlige lejligheder. Sådan har jeg det, når der går rigtig lang tid mellem, at plejerne besøger mig. Sådan har jeg det lige nu.

"Godmorgen Else, skal vi få kigget på dig?"

"Godeftermiddag", svarer jeg med så lidt provokation i stemmen, at plejeren ingenting bemærker.

Hun spænder sejlet om min krop. Jeg føler mig som en praktisk anordning på et skib. Noget, der kan virke eller ikke virke. Endelig får hun hejst mig op at stå. Vi har fået udstyret vendt således, at jeg

kan kigge ud i haven. Det gør hele oplevelsen til det yndigste og mest ydmygende øjeblik på dagen.

Bleen slipper grebet om min krop, og jeg føler mig lettere med det samme. Jeg behøver ikke se hendes ansigt for at mærke det ufrivillige stop af vejrtrækning. Den hurtige indånding gennem munden og så stilhed.

Hun tørrer mig i hurtige, hårde bevægelser.

"Skal vi i bad i dag?" spørger hun. Men hun stopper sig selv, idet hendes mobil giver en alarmlyd.

Jeg kender udmærket hendes reaktion. De har den alle sammen. Skuffelsen. Følelsen af at være utilstrækkelige.

Jeg ved, hun ikke har tid. Jeg ved, hun gerne vil.

"En anden dag ..." beroliger jeg hende. Kan mærke, det sænker hendes skuldre.

Hvem skal sænke mine skuldre, tænker jeg.

Havregrøden bliver anrettet i engangsemballage over sengen.

Et ganske kort øjeblik efter er jeg alene igen. Dråber af kondens hænger på foliebakkens låg. Bleens fravær giver duften af grød adgang. Den blander sig med lugten fra min gamle krop, sveden og udslættet fra min hovedbund.

Jeg ville ønske, at jeg sad i spiseområdet med de andre beboere. Væk fra lugten af mig. Så ville jeg tage mit eget sølvstel med. Så kunne alle de andre se, hvem jeg plejede at være.

Her på stedet er der aldrig nogen, der har spurgt ind til damen på billedet.

Hvem skulle også tro, at det var mig.

Robotterne kommer

*Afhensyn til de involverede er navne, steder og handling
dramaturgisk bearbejdet.*

*Af respekt for de berørte er detaljerne i omsorgssvigtene
gengivet som fortalt til Ældre Sagens rådgivning.*

En bredskuldret silhuet dukker op i det mattede vindue i hoveddøren. Så forsvinder den igen. Den passerer flere gange på svalegangen udenfor.

“Skal den herind”, når Margit akkurat at tænke.

Så rykker det i dørhåndtaget.

Tre gange.

Silhuetten bliver stående.

Så kommer den tættere på glasset.

Hun kan fornemme, at ansigtet kigger ind i entréen og videre ind i stuen, hvor Margit sidder.

Gad vide, om skikkelsen kan se hende.

Margit råber, at man bare skal skubbe til.

Døren giver en stump lyd, og en stråle af lys breder sig fra åbningen.

En hånd, der vidner om mange års fysisk arbejde, tager et fast greb om indersiden af døren.

“Margit?” spørger mandsstemmen, der følger med skikkelsen ind i hendes lejlighed.

“Herinde”, svarer hun.

Silhuetten forvandler sig til en mand med et ansigt, imens han bevæger sig mod Margit i stuen. Han lægger et brev i hendes skød. Det lander lige der, hvor der var et ben indtil for et par uger siden. Nu er der kun en stump.

Manden er så høj, at Margit må anstrenge sig for at få øjenkontakt med ham.

“Har den et ansigt”, tvivler hun kortvarigt.

Han drejer rundt på stedet og analyserer lejligheden. Et panorende blik. Mekaniske bevægelser.

Manden udvælger sig et gerningssted og sætter sig på knæ i hjørnet af stuen. Han begynder at pakke ud af den medbragte kasse.

Margit læser følgebrevet. Hun har fået tildelt en robotstøvsuger. Det er formuleret, så hun ikke ved, om hun skal føle sig taknemmelig.

Hun har vidst, at denne dag ville komme, siden hun sidst hørte fra kommunen. Der fortalte de, at hun får frataget al støvsugning. Så er der da ét menneskeligt kontaktpunkt mindre at bekymre sig om.

Gulvvask skal hun selv stå for. I hendes hoved forestiller hun sig, at hun spænder en gulvmoppe fast på den nye robotstøvsuger.

“Så er den installeret”, bekræfter manden. Han siger flere ting, før han går igen. Ikke noget Margit ville kalde en samtale.

Nu er hun alene igen.

Eller er hun?

Nu er den her jo.

Margit skal bruge mange kræfter på at komme rundt, siden sukker-sygen tog venstre ben fra knæet og ned.

Men robotstøvsugeren kan komme alle steder hen med lethed. Den går ind i bryggerstuen. Den går ind i soveværelset. Den kender ikke forskel på rum, der er private, og rum, der ikke er. Den har aldrig lært det, fordi ingen har fortalt den, at der er en forskel.

Tidligere kom der ægte mennesker og støvsugede i hendes hjem. De kunne godt lave brokkelyde, når de bøvlede Nilfiskens ud af skabet. Margit morer sig over folk, der brokker sig over små ting.

Nu er det eneste, menneskerne gør, at sidde et sted langt væk og træffe beslutninger om et hjem, et liv, et menneske, en Margit, de aldrig har mødt.

Hun ser på robotstøvsugeren med en følelse af samhørighed.

Skal hun give den et navn?

Robert måske.

Eller Jytte.

Jytte skal det være.

Det kan godt være, den ikke kender Margits navn eller spørger ind til hendes dag. Til gengæld skrider den ikke igen, lige så snart opgaven er løst.

Klokken halv otte næste morgen lyder der tre korte bank på døren. Margit er allerede kommet op uden deres hjælp.

Plejeren hedder noget med C.

Margit husker ansigterne, men ikke altid navnene.

Noget med C sætter medicinen på bordet, åbner køleskabet, kigger ind. Skriver på tabletten.

Siger “Godmorgen Margit” på den måde, der ikke er et godmorgen, men en kvittering. Margit forestiller sig, hvordan plejerne sætter flueben ved “Menneskelig kontakt” på deres tablet.

Plejeren tilser Margits benstump, vasker og smører den med en børste.

“Har du sovet godt?” spørger hun venligt.

Margit siger ja. Det er nemmest.

“Vi ses i overmorgen”, siger Margit til ryggen på plejeren, da hun går.

Noget med C er sikkert sød nok. Margit når sjældent at lære dem at kende, før et nyt for bogstav tropper op på hendes adresse.

Jytte derimod har nusset trofast rundt, siden hun flyttede ind i sin plastikgarage i hjørnet af stuen.

I samme øjeblik hører hun Jytte starte op. Hun tager hele turen langs karmen, ind under spisebordet og logrer med sine små børster på Margits sutsko.

Med Jytte er der hverken ligegyldig sniksnak eller brok. Kun bump. Bump mod bordbenet. Bump mod sofabenene. Og bump mod Margits resterende ben. Når Jytte bumper ind i et af hjemmets mange ben, laver den en sød lille rotation. Lidt ligesom en gammel hund, der stamper sig en behagelig fordybning i sin hundekurv.

“Du må også godt tage soveværelset, Jytte”, siger Margit.

Om fredagen tillader Margit sig et enkelt glas rødvin. Det tillader hun sig sådan set hver dag.

Lægen har sagt, at det er noget rod med den vin.

Noget med den blodfortyndende medicin, hun tager.

Noget med nyrerne. Lægen fik det til at lyde som en endegyldig beslutning: "Ikke mere vin til dig, unge dame."

Ligesom alle andre beslutninger i hendes liv. Endegyldige og ude af hendes hænder. Margits datter, Lisbeth, kommer med en flaske en gang om ugen. Så kan hun ligesom ikke drikke for meget. De siger det uden at sige det.

Jytte nærmer sig nysgerrigt Margits fod og laver en lille rotation, så fejebørsterne strejfer hendes hjemmesut. Hun skal ikke lukke øjnene meget, før hun kan forestille sig, at det er en lille bomuldshund, der kommer for at give hende varme.

Endnu en håndfuld dage går med plejere, der tilser hende, og Jytte, der nusser rundt om Margits ben. Noget med C har ikke været her i flere dage.

Pludselig står der en mand i stuen, som Margit aldrig har set før.

Margit sidder stille og observerer denne fremmede mands mekaniske bevægelser.

"Skal I egentlig ikke smøre stumpen?" spørger hun.

Manden søger straks svar på sin medbragte tablet. Hans pegefinger trykker løs. Lyset fra skærmen maler hans ansigt blåligt.

"Der står her, at alt skulle være i orden med den nu", afklarer han, som om det er sandheden, fordi det står i systemet.

"Så må jeg jo gøre det selv. Så skal jeg vel også selv købe børste og salve?" spørger Margit sarkastisk, fordi hun godt kender svaret.

"Jeg beklager. Sig til, hvis der er andet, jeg kan gøre til næste gang. Vi ses mandag", siger den fremmede, venter et øjeblik og går igen.

Smøre stumpen havde været en meget god start, tænker Margit.

Fra stuen kan Margit høre Jytte. Hun kommer ud fra soveværelset. Og sætter sig fast i hjørnet bag ved reolen i stuen. Nærmest menneskeligt.

Instinktivt kører Margit hen til Jytte.

Hun bukker sig ned for at samle sin lille pastilformede sambo op. Jytte er ikke en letvægter. Men Margit har besluttet sig.

Til lyden af ryggens protester får hun løftet Jytte op og placeret hende trygt i sit skød.

Resolut bakser Margit sig hen til hoveddøren og lukker den op. En forfriskende brise skyller ind udefra.

Margit lukker øjnene.

Den nivende kulde klemmer i hendes kinder.

Med endnu en omgang besvær sætter hun Jytte ned på svalegangen.

Den kører uden at kigge sig tilbage.

De sagde, de ville komme

*Afhensyn til de involverede er navne, steder og handling
dramaturgisk bearbejdet.*

*Af respekt for de berørte er detaljerne i omsorgssvigtene
gengivet som fortalt til Ældre Sagens rådgivning.*

Sylvester

Han var skiftet fra drop til piller.

Sygeplejersken kom med medicin og saftvand i en plastikkop tre gange om dagen.

Han var også begyndt at kunne spise selv. Frikadeller og kogte kartofler blev langsomt skåret i tern, tygget omhyggeligt og sunket. Sygeplejerskerne roste ham for hans gode appetit. De klemte hans overarm og strøg ham over panden. Det gjorde ham godt. Han var ikke vant til så meget menneskelig kontakt.

Den første uge husker han kun i glimt.

Feberen og den dybe hoste var nu væk, men trætheden sad stadig i knoglerne. Det var tid til at begynde at gå igen. Det ene ben foran det andet, hænderne på hospitalets rollator. Et par meter i minuttet. Museskridt til vandautomaten og tilbage. Turen havde slået ham helt ud, og han sov resten af dagen.

Efter tre rollatorture faldt dommen.

Udskrivelse.

Han havde ikke lyst.

Her var alt det, han savnede tilbage i det store hus.

“Du kan jo ikke flytte ind på hospitalet, desværre”, havde sygeplejersken sagt og smilet til ham.

De har sørget for, at hjemmehjælpen kommer og ser til ham, når han kommer hjem. Så finder de sammen ud af, hvor meget hjælp han har brug for, siger de.

Abdel

Bilens digitalur skiftede fra 9.59 til 10.00. Teknisk set havde de stadig 59 sekunder til at dukke op, inden man kunne tale om at komme for sent. Hvorfor har andre mennesker så svært ved at komme til tiden?

Voksne mennesker, der mener, at deres tid er mere værd end andres.

Da uret viste 10.01, trykkede han hornet i bund.

“Husk at trække vejret”, sagde hans kone altid.

“Hav tålmodighed, Abdel.”

Han vidste udmærket, at folk ikke havde onde hensigter med at være sent på den. Men at komme til et aftalt tidspunkt var almindelig menneskelig anstændighed. Særligt over for en chauffør som ham, der skulle stå til rådighed for den ene borger efter den anden. Det er jo borgerne, det går ud over, når han bliver forsinket.

10.03 kunne han endelig smække bagdøren.

Estimeret ankomst: 10.11.

Grøn bølge.

Det handlede om at kigge fremad i trafikken. Om altid at have trafikradioen tændt. Være på det rigtige sted på det rigtige tidspunkt.

Da han havde sat borgeren af, kiggede han veltilfreds på klokken. 2 minutter hentet.

Abdel hentede yderligere et par minutter på vej til næste stop. Måske kom han ligefrem hjem til konen til tiden i dag? En yderst tilfredsstillende tanke.

Han ankom til hospitalets store parkeringsplads og så borgeren stå klar. Endelig nogen, der havde respekt for min tid.

Den ældre mand lignede noget, der kunne blæse væk i vinden, hvis ikke det var for sygeplejersken, som holdt fast i hans kørestol.

Hurtig parallelparkering. Baghjulet helt ind til kantstenen. Blød, hurtig opbremsning. Bagdøren placeret præcist foran den ældre mand. Håndbremse. Ud af bilen og hjælpe manden ind.

“Sylvester”, sagde manden og rakte sin senede hånd frem.

“Tak. For. At.”

“Hente mig.”

Abdel havde aldrig hørt nogen tale så langsomt før. Han sendte Sylvester et hurtigt nik.

Kæbemusklerne begyndte at trække i hver side af mandens mund. Et hårdt tilkæmpet smil trængte frem mellem de indsunkne kinder og de udmattede øjne.

Abdel trippede utålmodigt med foden, mens han holdt døren åben, i hvad der føltes som en mindre evighed. Sylvester var knap landet i sædet, før Abdel havde lænet sig ind over den ældre mand og spændt sikkerhedsselen.

Tilbage til døren. Ud af parkeringspladsen. På farten igen.

Tilbage på landevejen kiggede han på Sylvester i bakspejlet. Det er da ikke en mand, som kan klare sig selv, slog det Abdel. Hvorfor pokker sender man ham hjem?

Sylvesters blå øjne fangede Abdels i spejlet.

“De var gode.”

“Ved mig.”

“Inde på hospitalet.”

Sylvester skulle kæmpe for at få ordene ud, men virkede begejstret som en ung knægt, der fortalte om sin sommerferie. Han fortsatte:

“Syge. Plejerskerne. Sagde. Alt nok skal gå.”

“Skal huske. Min.”

“Medicin.”

“Det var godt”, var det eneste, Abdel kunne finde på at svare.

Sylvester skiftede udtryk til en muthed og dvælede ved den et øjeblik.

“Må. Jeg. Spørge.”

Abdel kiggede op i spejlet.

“Hvis. De. Ikke. Kommer.”

Han sank. Kæben arbejdede.

“Hvad. Gør. Jeg?”

Pausen fyldte resten af pladserne i bilen. Motorens brummen blev tydelig.

Abdel åbnede munden. Lukkede den igen.

“De skal komme. De sagde, de ville komme”, får Abdel sagt.

Sylvester nikkede langsomt.

“Godt.”

En pause.

“For. Jeg. Kan. Ikke.”

Han løftede hånden en anelse. Den rystede. Faldt ned igen.

“Ikke. Mere.”

Abdel så væk fra spejlet. Ud på vejen. Speederen slap en anelse. Bilen gled lidt langsommere nu.

Ankommet til Vinbrombærvej 54.

Det tog endnu længere tid at komme ud af bilen end at komme ind. Tyngdekraften gjorde dem ingen tjenester. Med Abdels ene arm bagom Sylvesters krumme ryg baksede de sig hele vejen op ad havegangen.

“Kan du passe godt på dig selv, Sylvester”, sagde Abdel og gav den ældre mands hånd med den papirtynde hud et fast klem.

Han kiggede tilbage og fangede de turkisblå øjne en sidste gang, inden han satte bilen i gang og kørte videre.

Sylvester

Nøglebundet var stort og fyldt med nøgler. Hvilken en var det nu, han plejede at bruge til hoveddøren? Han prøvede alle nøgler med firkantet skaft.

Det tog lang tid. Han måtte holde pauser og støtte sig til væggen indimellem. Men måske var det nøglen til skuret, der var firkantet. Ja, sådan måtte det være. Han gik i gang med de runde nøgler. Én for én. Endelig lød der et klik.

Armene rystede, da han lagde hele sin kropsvægt i for at skubbe hoveddøren op. Benene var ved at give op.

Museskridt.

“Kom så.”

“Venstre ben”, kommanderede han.

Benet rykkede sig få centimeter. De måtte ikke svigte ham nu. Med sveden dryppende fra panden nåede han entréens bænk.

Abdel

Turen op ad havegangen havde forsinket ham yderligere fem minutter. Han kiggede i bakspejlet på det tomme bagsæde.

Han tændte radioen og fyldte bilens stilhed ud med trafikmeldinger og vejrudsigter. Han besluttede sig for hovedgaden gennem byen i stedet for ringvejen. Fik hurtigt indhentet det, han var kommet bagud. Forsinkelsen kunne han slippe af med, men billedet af Sylvester, alene foran det store hus, sad fast.

Sylvester

Han tog et hvil på bænken i entréen. Alt i hans krop gjorde ondt, men han måtte op.

Han havde det, som om han var i krig med sig selv. Ham mod benene. Mod øjenlågene. Kun hjulpet af at støtte sig til møblerne. Han tilbagelagde først én, så to meter. Langsomt nærmede han sig enden af den mørke gang.

Han faldt i søvn på sofaen. Kunne ikke overskue tanken om de mange meters gang, benene skulle tilbagelægge for at komme til soveværelset.

Inden han faldt i søvn, huskede han pillerne i bukselommen. Han holdt sit løfte til sygeplejersken, men måtte sluge dem uden det søde saftvand, de serverede for ham på hospitalet.

Abdel

Alarmen havde ringet tre gange, inden han kom op.

Hunden fik en kort tur.

Morgenmaden stod klar til ham på en bakke. Abdel måtte sluge den for ikke at starte dagen med en forsinkelse.

Skyndte sig ind i bilen, mærkede det kolde læder mod fingrene. Synet af bagsædet fik kulden til at løbe ned langs hans rygsøjle.

Sylvester

Øjnene slog op.

Ud over den tågede fornemmelse i hovedet var benene det første, han mærkede. Derefter tørsten. Hans mund følte som sand. Så mærkede han maven. Han havde hverken fået vådt eller tørt siden i går. Alligevel meldte blæren sig også på banen.

Én for én vågnede alle dele af hans krop. Alle led, muskler og organer hvinede i smerte, som om de skreg. Benene rystede allerede efter de første skridt. Fortalte ham, at han godt kunne opgive alt om den lange gang ned til toilettet.

Han nåede kun til køkkenvasken.

Han skyllede vasken længe bagefter. På vaskens kant stod et krus, som han fyldte med koldt vand og skyllede grådigt ned. Tre gange. Maven trak sig sammen og knurrede ad ham.

Køleskabet var kun få meter væk. Der var kun muggen mad og sur mælk. Han fandt en pakke tvebakker, spiste halvdelen, inden han døsede hen igen.

Abdel

Han løftede en kuffert ud af bagagerummet, smækkede døren og satte bilen i gear. De ture, han elskede mest, var dem mellem passagererne. Men ikke i dag.

Det tomme bagsæde hjemsøgte ham. Mindede ham om det blik, Sylvester havde. Hvorfor ville denne ene borger ikke forlade ham? Der var noget i de øjne. De søgte Abdel der i bakspejlet.

Han kom gennem dagen uden en eneste forsinkelse. Alligevel var han mere irriteret, end hvis han havde været sent hjemme.

Hvorfor var det lige ham, der var blevet bestilt?

Hvorfor kunne en af hans kollegaer ikke have kørt turen ud til hospitalet? En af hans kollegaer kunne have sat Sylvester af foran det store hus. En af hans kollegaer kunne være blevet hjemsøgt af det tomme bagsæde.

Sylvester

Han havde glemt at spørge sygeplejersken, hvornår de ville komme fra hjemmeplejen.

Maven rumlede igen. Tvebakkerne var væk, og vandkruset stod helt oppe på køkkenbordet. Huset føltes alt for stort og tomt. Hans hjem var blevet til et fængsel, han ikke kunne flygte fra.

Abdel

Dagens første tur var i bærkvarteret. Skovbrombærvej 28. Under 100 meter fra Sylvesters hus i fugleflugt. Abdel parkerede og ventede i bilen. En tanke ramte ham. Skulle han køre forbi? Hvis han kørte nu, ville han være hos Sylvester i løbet af få minutter.

Han kunne jo ikke bare rende fra aftaler og tidspunkter. Så ville han ikke være bedre end alle dem, han selv klandrede for at misbruge andres tid. Blikket hvilede skiftevis på uret og det tomme passagersæde. Efter hvad der følte som flere timer, satte en kvinde sig ind på passagersædet.

Efter han havde sat kvinden af på togstationen, fik han igen øjenkontakt med det tomme bagsæde.

En beslutsom fornemmelse startede i brystet, spredte sig til hænderne og fik bilen til at køre stik modsat af GPS'ens anvisninger. Han var nødt til at se til Sylvester. Det var første gang, han prøvede at afvige fra køreplanen.

Han parkerede bilen samme sted som sidst, trak håndbremsen og var oppe ved hoveddøren efter et sprint. Abdel bankede på. Én. To gange. Så tog han i døren. Ulåst.

Entréen var mørk og kold.

“Sylvester?”

Den kolde fornemmelse løb hele vejen ned ad hans rygsøjle, da Sylvester ikke svarede.

“Herinde”, lød en svag stemme, efter han havde kaldt for anden gang. Abdel fulgte lyden ned til stuen, der åbnede sig op for enden af den dunkle entré. Sylvester lå i sofaen. Den Sylvester, han havde mødt sidst, så skrøbelig ud. Men det var ingenting i forhold til det syn, der mødte ham nu.

Helt alene. Overladt til det store hus.

Det store hoved hvilede skævt på en sofapude. Ud over støv og krummer var der et krus og et halvtomt pilleark på bordet. Abdels blik gled ned på gulvet. Papiret fra en pakke tvebakker lå ved siden af en plastflaske. Flasken var halvt fyldt med en gullig væske.

“Jeg. Er. Så. Sulten.”

Knirkede det ud af den ældre mand.

Kun munden bevægede sig. Resten af ham lå helt stille.

Stemmen tør. Sprukken.

Havde han bare ligget her, uden hjælp, uden mad, siden Abdel forlod ham foran hoveddøren?

Han kunne ikke holde tanken ud.

“De sagde. De ville komme”, sagde Sylvester.

De store blå øjne kiggede direkte ind i Abdels. Alt i ham skreg på at vende tilbage og holde sig til planen. Men det eneste, han kunne gøre, var at hjælpe Sylvester.

Bagsædet var ikke længere tomt. Han kiggede på Sylvester i bakspejlet. Havde givet ham sin fleece på som tæppe.

Da de ankom til hospitalet, hjalp Abdel ham hele vejen ind i receptionen og sørgede for, at de tog godt imod ham. Sylvesters hud havde været helt kold, da han hjalp ham op af sofaen. Nu var den skiftet fra hvid til lyserød.

De fangede hinandens blik, imens Sylvester blev kørt ned ad hospitalsgangen og ud af syne.

Abdel satte sig tilbage i bilen. Uret fortalte ham, at han næsten var en time bagud.

Han havde aldrig haft det bedre.

Sat på sidelinjen

Afhensyn til de involverede er navne, steder og handling dramaturgisk bearbejdet.

Af respekt for de berørte er detaljerne i omsorgssvigtene gengivet som fortalt til Ældre Sagens rådgivning.

Fællestråd – 3 personer

Lars

Har nogen af jer været ved far i dag? ❤️

Søsser

Ikke i dag. Var der i går efter arbejde.

Lars

Hvordan var han?
Har han stadig smerter?

Søsser

Ja!
Og så var han træt.
Mere end normalt.

Lars

Hvordan mere?

Søsser

Hmm. Svært at forklare.
Han kiggede ikke rigtig op, da jeg kom ind.
Men det har jo været sådan længe.
Og Lars ... Han er blevet SÅ tynd. 😞😞😞

Lars

Har godt tænkt over det.
Sagde han mere om smerten?

Søsser

Han pegede ned og sagde, det gør ondt.
Han lød ret hjælpeløs.
Slet ikke som far.

Brormand

Lad os nu ikke drage forhastede
konklusioner igen.
Far er nok bare træt?
Og er det ikke meget almindeligt,
at gamle mennesker har ondt?

Lars

...

Jeg sidder længe med telefonen i hånden og prøver at tænke rationelt ligesom Jonas. Det er sikkert bare, fordi far er træt. Måske er der slet ikke noget at løse her.

Far led af begyndende demens, da han flyttede ind for to måneder siden. Men der er noget i det, Mette siger. For bare et par måneder siden var han normalvægtig. Han gik selv rundt. Nu kan han nærmest ikke løfte hovedet.

På den anden side har Mette altid været god til at blæse problemer ud af proportioner. Ligesom dengang hun hørte, der var fnat i vores børnehave, og ikke ville se os i et halvt år.

Men der er nu stadig noget ved fars plejehjem. En fornemmelse, der er svær at slippe. At han ikke er syg, men alligevel får det dårligere og dårligere.

Men jeg kan simpelthen ikke få det til at give mening i mit hoved. Personalet ville jo sige, hvis der var noget galt.

Sådan fungerer systemet.

Gør det ikke?

Brormand

Jeg var der i morges 😊

Lars

Hvordan havde han det?

Brormand

Sov.
Har han gjort de sidste tre gange, jeg har været der, hahaha.
Begynder at mistænke ham for at rævesove bare for at slippe for mig.

Søsser

Kunne du se, om han havde fået morgenmad?

Brormand

Der stod noget derinde.
Så ikke rigtig ud, som om han havde spist noget.
Kiggede ikke rigtig.

Søsser

Det er så typisk dig, Jonas.
Har du slet ikke set, at hans tøj hænger som sække på ham?
Han er et skelet.
Åben dog øjnene!

Lars

Tror I, at de fortæller os alt, hvad der sker derinde?

Brormand

Sker derinde???
Der sker jo ingenting 😂😂😂

Søsser

Det er det, der er problemet!
De sørger ikke for, at han får noget at spise, kommer op eller noget som helst.

Brormand

Det ved du jo ikke.

Søsser

Gør du?

Før smerterne og vægttabet var det små tegn. Et glas vand på natbordet, der ikke var drukket. En tallerken med mad, hvor husholdningsfilmen stadig var på. Et blik fra far, der aldrig rigtig fandt én. Og nu konstante klager over smerter.

Men når vi spørger ind, er der altid en forklaring. Han er rigtig træt. Han er gammel. Han er syg. De fortæller det til os, og så begynder vi at fortælle det til hinanden.

Kun Mette tør være rasende. Jonas kan som regel ikke se alvoren i noget som helst. Og jeg står i midten og prøver at finde ud af, hvad der er rigtigt og forkert.

Men nu kan jeg også mærke forskellen. Inden han flyttede ind, var han far. Vores far. Nu er han blevet en patient, der langsomt skrumper ind.

Søsser

Vi bliver nødt til at sige noget.

Brormand

Til hvem?

Søsser

Til Plejehjemmet.
Lederen. Kommunen. Militæret.
Jeg er ligeglad.

Lars

Jeg ved ikke helt ...

Brormand

Du ved ikke engang, hvad du gerne vil have til at ske, gør du?

Søsser

Nej.
Men alt er bedre end at gøre ingenting. Den mindste forandring er bedre end fars tilstand lige nu.

Brormand

Du ved jo godt, hvad der sker, hvis vi klager.

Søsser

Hvad mener du?

Brormand

Det ved du godt.

Det er vel en måned siden. Mette gik til ledelsen på plejehjemmet. Det var ikke engang en officiel klage eller noget. Hun stillede dem vittærligt bare nogle spørgsmål.

Ugen efter var det, som om far havde ændret sig fuldkommen. Han var blevet mere stille. Sov mere. Fik mindre væske. De små tegn.

Var der en sammenhæng mellem spørgsmålene til ledelsen og fars ændring?

Det kunne der umuligt være. Alle er vel interesserede i, at borgerne skal have det bedst muligt.

Men når tanken først har sat sig, er den tæt på umulig at slippe igen.

Søsser

Tror I seriøst, at de vil behandle far dårligere, hvis vi klager?

Brormand

Ved det ikke. Vi så bare en forandring i far sidst. Vi skal passe på, at det ikke bliver værre. Det er alt, jeg siger.

Søsser

Ja, vi skal passe på far.
Og han har brug for vores hjælp.
Nu!

Brormand

Det er jo det, jeg prøver!

Lars

Venner, vi skal også passe på hinanden i det her.
Men Mette har ret.
Far får det værre og værre.

Brormand

Er du her stadig?

Søsser

Ja, hvad foreslår du egentlig, Lars?
Det kunne klæde dig at komme lidt på banen.

Lars

Aktindsigt.

Sådan har min rolle altid været, når de gik i kødet på hinanden. Tilbagetrukne Lars. Lars, der aldrig gør noget, men bare tænker og ser tiden an.

Men nu er det anderledes. Nu kan jeg se forskellen på far fra to måneder siden og nu. En mand, der skrumper ind, mens vi står og diskuterer, om vi tør handle.

Jeg vil jo bare ikke gøre noget overilet. Vil heller ikke gøre ingenting. I virkeligheden vil jeg jo bare have, at vi kommer tilbage til dengang.

Dengang vi var søskende og venner. Hvor vi ikke diskuterede hele tiden. Dengang vores børn fulgtes hjem til hinanden efter skole. Det overskud er forbi. Fars tid på plejehjemmet har ligesom kilet sig ind alle steder. Først en lille kile. Så en stor. Men nu er det nok.

Ikke mere lade Lars.

Lars
Aktindsigten er kommet.

Brormand
Og?

Lars
Det er slemt. Rigtig slemt.

Søsser
😞

Lars
Han har ikke haft afføring i EN HEL MÅNED.
Det står her sort på hvidt.

Søsser
EN MÅNED?
ER DET IKKE LIVSFARLIGT?

Lars
Det er ikke alt ...
Han har haft daglige smerter lige så længe.
De skriver, at han virker utryg.
Og ...
At han har en svær infektion.

Søsser
Så er det da klart, han klager, når vi er der.
Far LIDER hver eneste dag!
Hvorfor har vi ikke hørt noget?

Lars

Der er mere.
De skriver ting, der simpelthen ikke passer.
At han “nægter behandling” og er “forvirret
og samarbejdsvanskelig”.

Brormand

Samarbejdsvanskelig?
Hvad fanden snakker de om?
Han kan ikke andet end at samarbejde?
Hvornår har han sidst takket nej til hjælp?

Søsser

Det er jo lodret LØGN.
Jeg er målløs.

Det er ikke os, der ikke har gjort noget. Det er dem, der ikke har fortalt
noget. De har løjet. Nok er nok.

Lars

Jeg tager derud.

Brormand

WHAT. Mener du det? Go Lars 🐢🐢🔥🔥

SøsserSeriøst?
Vi ses derude.
Jeg er på vej!

Søsser står allerede og venter ved døren. Jonas kommer løbende med et stort smil på læberne fra sin bil, han lige har svinget ind i nærmeste parkeringsbås.

“Jeg skal sgu ikke gå glip af det her”, råber han, mens han låser sin bil med nøglen pegende op i luften. Han får straks en lammer af Mette. “Vi er her for fars skyld. Det er ikke sjovt.” Hun vender sig mod mig og siger, “det er det helt rigtige at gøre Lars. Nu kender vi sandheden.”

Jeg står midt imellem dem. En pludselig lim mellem os. Efter månedsvi af interne kampe, usikkerheder og bekymringer. Men nu står vi her endelig. Sammen. Med dokumentation på, hvad der er sket.

Der bliver helt stille, selvom der er fuglefløjt og lyden af skydedøren, der åbner og lukker, imens andre besøgende forlader plejehjemmet.

Endelig kan jeg mærke os tre på samme hold. Søskende på en skillevej. For far. Og for sandheden.

Vi går ind.

I medgang og modgang

*Afhensyn til de involverede er navne, steder og handling
dramaturgisk bearbejdet.*

*Af respekt for de berørte er detaljerne i omsorgssvigtene
gengivet som fortalt til Ældre Sagens rådgivning.*

12. juni 1965 – Tønder kirke

“Ligeså tilspørger jeg dig, Aase Kjærgaard. Vil du have Bent Falk Rasmussen, som hos dig står, til din ægtemand?”

“Ja.”

“Vil du elske og ære ham og leve med ham både i medgang og modgang, i hvad lykke Gud den almægtige vil tilskikke jer?”

“Ja.”

Gæsterne på kirkebænkene smiler, og i samme øjeblik strømmer gnistrende lykkefølelser igennem Aase og Bents kroppe.

Aase ser gnisterne og kærligheden i Bents brune øjne. Han er det smukkeste menneske med den fineste og reneste sjæl, hun nogensinde har mødt. Det er, som om hun svæver, og solen lyser ind i hendes bryst.

Lige nu findes intet ondt.

23. februar 2026 – Ældrebolig i Danmark

Aase sidder ved køkkenbordet. Hun er træt. Ingen af lamperne i huset er tændt. Hun mærker stilheden vokse.

På træskænken står der et billede i sølvramme, fra den dag hun blev gift med Bent. De var begge to så unge. På den anden side af køkkenbordet er Bents stol. Den har været tom længe.

Bent ligger kun i sengen, og for det meste kan Aase ikke huske hvorfor.

Aase kalder på Bent: "Kommer du ikke ud og drikker din kaffe med mig, Bent?" Han svarer ikke.

Hun kalder igen.

Stadig intet svar.

Aase mærker, hvordan tårerne sætter sig klar til at risle ned ad hendes kinder. Kæben spænder op. En vrede presser på.

Hvorfor kommer han ikke, selvom hun kalder?

Vil han ikke bruge tid sammen med hende mere?

Elsker han hende ikke længere?

Med ondt i hjertet åbner Aase døren ind til Bent. Han ligger stille og med lukkede øjne. Helt mat i ansigtet. Åndedrættet er langsomt, som om luften er blevet for tung at bære ind og ud igen. Den hvide dyne tegner hans krop op.

På natbordet står tre halvtomme glas saftvand og nogle karameller, han normalt ville have spist. Aase sætter sig forsigtigt på sengekanten. Hun har glemt alt om vreden. Hun tager hans hånd og mærker, at han trykker svagt tilbage. Øjnene åbner og smiler sammen med resten af ansigtet.

Nu husker hun.

Han er syg. Meget syg.

Det har været på den her måde længe.

Aase får ondt i hjertet igen. Hun mærker en følelse af at være ved at forsvinde, mens hun sidder der på sengekanten. En uro i brystet, som hun genkender, men samtidig ikke helt begriber.

Det ringer på døren. Hjemmeplejen træder ind og finder Aase, der sidder ved sin Bent inde i soveværelset. Hånd i hånd.

12. juni 1965 – Tønder forsamlingshus

Alle gæster er ankommet til festen. Solen og vinen har smittet af på stemningen. ‘Ding, ding, ding’ Bent slår på glasset med sin kniv. Han rejser sig op. Tydeligt nervøs. Alle kigger.

“Jeg har glædet mig til denne dag. Men som du nok kan regne ud, bliver talen kort.”

Alle gæster griner. Bent mærker skuldrene sænke sig.

“Aase. Der er nogle ting, som jeg gerne vil sige, så du aldrig glemmer dem.

Du er den, der får mig til at grine, når jeg end ikke føler, at jeg kan smile.

Den, der tror på mig, når jeg selv tvivler.

Og den, jeg har lyst til at dele livet med.

Jeg elsker din styrke.

Din varme.

Din altid positive måde at se verden på.

I dag lover jeg dig ikke, at jeg kan gøre alting perfekt. Men jeg lover dig, at jeg altid vil gøre mit bedste.

Jeg lover, at jeg aldrig vil tage det for givet, at jeg får lov til at være din mand.

Jeg lover at holde din hånd. Også når livet bliver svært.

Og jeg lover, at jeg altid vil være der for dig.

Jeg elsker dig, Aase.”

28. februar 2026 – Ældrebolig i Danmark

Klokken er 08:35. Aase sidder i stuens brune lædersofa. Alt virker bekendt og fremmed. Væggene. Møblerne. Vinduet.

Hun kigger rundt og leder efter ting i stuen, hun genkender som et hjem. Men rummet giver hende ingen svar.

Hjemmeplejen træder ind i stuen.

“Godmorgen, Aase”, siger hun. Hun virker venlig.

Men Aase ved ikke, hvem hun er.

Hun går rundt i rummet, som om hun kender stedet. Hun siger, hun kommer for at hjælpe. Aase ved ikke med hvad.

Hjemmeplejedamen går rundt i køkkenet. Åbner skabe. Tænder for vandet. Hun foreslår, at de skal på badeværelset.

Aase tøver.

Hun siger, at hun vil hjælpe med at vaske Aase. Det plejer hun da selv at kunne klare.

Aase rejser sig op. Går nogle skridt. Glemmer hvorfor. Kvinden tager fat i Aase og hjælper hende ud på badeværelset skridt for skridt. Kvinden beder Aase løfte armene.

Hun gør det. Hænderne. Ansigtet. Aase hører en instruktion, og så gør hun det. Følelserne skifter. Usikkerhed. Tryghed. Sårbarhed. Taknemmelighed. Utilstrækkelighed.

“Hvordan har Bent det”, spørger kvinden.

Aase kan fornemme, at hun skal svare noget, men er i tvivl om hvad. Kvinden løfter forsigtigt Aase under armen.

Hun fører hende hen til soveværelset, hvor Bent ligger. De træder ind i rummet. En ubetydelig mængde lys siver ind gennem gardinet.

Luften er massiv, som skulle man skære sig gennem den. Først luften, så lugten. Den rammer dem hårdt, så deres hoveder trækker sig tilbage. En lugt af krop, sengetøj og noget ukendt sødligt. Den klæber sig fugtigt og støvet til næsen.

Det dæmpede lys tegner vage skygger i Bents ansigt. Huden ser tynd ud. Munden står åben. Læberne er tørre og sprukne.

Det er tydeligt.
Selv på afstand.

Det er kun lyden af et ur, der tikker, som vidner om, at tiden går.

Kvinden fører Aase hen til sengekanten, så hun kan sidde der.

Der er ikke noget liv tilbage i Bent. Aase kigger med fastlåste øjne på ham. Hun kan mærke, at noget er forkert, men kan ikke forklare hvad. Hun mærker uroen.

Kvinden står et øjeblik bag hende, som om hun overvejer noget. Hun giver et klem på Aases skulder. Hun siger nogle ting og siger så: "Vi ses, Aase." Hun går. Hun forlader først rummet, og så kan Aase høre hoveddøren smække. Lyden sender stilhed tilbage ind i huset.

Aase sidder stadig på sengekanten. Hun vender langsomt hovedet mod døren, som om hun forventer, at nogen kommer tilbage.

"Bent", hvisker hun.

Der kommer ikke noget svar.

Uroen vokser. Den breder sig gennem brystet og op i halsen. Hun kan ikke forklare det med ord. Hun forstår ikke, hvad der sker. Mærker kun, hvordan rummet føles for stort omkring hende.

Tomt.

Tårerne begynder at løbe.

Sorgen. Savnet.

Det hele vælter frem. Et helt liv, der har hobet sig op. Og nu går i stykker. Hun kigger rundt for at søge nogle svar.

I møbler. I mennesker.

Der er ikke nogen. Hun er alene.

For første gang i 61 år. Siden Bent lovede, at han ville være der for hende for evigt.

Stille i den anden ende

Afhensyn til de involverede er navne, steder og handling dramaturgisk bearbejdet.

Af respekt for de berørte er detaljerne i omsorgssvigtene gengivet som fortalt til Ældre Sagens rådgivning.

Biiiiip. Biiiiip. Biiiiip.

Kim

“Ja ja, et øjeblik, så skal jeg være der. Skal lige have styr på apparatet her.”

Anna

“Godmorgen, Kim. Kan du høre mig?”

Kim

“Lige et øjeblik. Ja, så er jeg her. Hvem er det?”

Anna

“Det er Anna. Din ven, Anna.”

Kim

“Annaaa. Der har vi dig jo. Jeg var lige ved at tro, du havde glemt mig.”

Anna

“Klokken er ni om morgenen, Kim.”

Kim

“Vi er nogle, der har været oppe siden klokken seks.”

Anna

“Hvis du vil snakke kl. seks om morgenen, så må du blive venner med en malkeko. Jeg skal have min skønhedssøvn, gamle dreng.”

Kim

“Ungdommen er sløv.
Det siger jeg dig.”

Kim

“Hvordan skulle jeg have tid til det,
når du aldrig stopper med at ævle.”

Anna

“Hahaha.
Du ved godt, du kun er fem år ældre end mig.”

Anna

“Det’ godt med dig, Kim.
Så vil jeg lade dig om at spise.”

Kim

“Det er det, jeg siger.
Ungdommen.
Jeg skal fortælle dig, hvordan det føles,
når du er lammet i halvdelen af kroppen.
Så siger jeg dig. Så føler du dig gammel.”

Kim

“Det kunne klæde dig.
Du, Anna. Snakkes vi igen i morgen?”

Anna

“Er det stadig den venstre side, der driller?”

Anna

“Ligesom alle andre morgener, Kim.”

Kim

“Det har ikke skiftet side hen over natten, nej.”

Anna

“Dit gode humør er i hvert fald stadig i behold.”

Kim

“Det må sidde i den halvdel, der virker.”

Anna

“Det er jeg ikke i tvivl om, Kim.
Har du fået din morgenmad?”

Biiiiip. Biiiiip. Biiiiip. Biiiiip.

Kim

“Puuuh.

Hej Anna. Puuuuh.
Hvordan går det dig?”

Anna

“Hvad sker der Kim?
Synes du lyder så forpustet.”

Kim

“Det er maden.”

Anna

“Hvad er der med maden?”

Kim

“Ja, altså.
De sætter den bare ude foran døren.
Så skal jeg ligesom selv bakse den
ind i køleskabet.”

Anna

“Men det kan du jo ikke.
Du kan jo kun bruge den ene arm.
Du sidder jo i kørestol for pokker!”

Kim

“Det havde jeg slet ikke opdaget.”

Anna

“Jeg mener det, Kim. Det går ikke.
Har din bror Ole fået fat på kommunen?
Skulle der ikke komme en visitator og tjekke,
om du har de nødvendige hjælpemidler?”

Kim

“Ole?
Jo, det tror jeg nok, han har.”

Anna

“Hvad siger de så?”

Kim

“De sagde til ham, at jeg får
den nødvendige pleje.”

Anna

“Det kan ikke passe!”

Kim

“Anna.”

Anna

“Ja, hvad er der?”

Kim

“Kan vi to ikke bare snakke om
noget almindeligt.”

Anna

“Men du skal jo kunne få mad.”

Kim

“Hvis jeg ville snakke om kommunen,
snakkede jeg bare med Ole.”

Biiiiip. Biiiiip.

Anna

“Men det er jo helt galt.”

Anna

“Godmorgen, Kim.”

Kim

“Godmorgen, unge dame.”

Kim

“Det ved jeg godt.
Hvordan har din dag været?”

Anna

“Hvordan går mission madservice i dag?”

Anna

“Klokken er ni.
Jeg er lige stået op.”

Kim

“Succes.”

Kim

“Ungdommen altså.”

Anna

“Du fik maden ind?”

Kim

“Ind, ja. Ikke hele vejen ind i køleskabet.
Det er næste mission.
Kørestolen sad lige fast i dørkarmen et øjeblik.”

Anna

“Du skal altså passe på.”

Kim

“Hvad tænker du?”
At jeg ville sidde fast i dørkarmen,
til jeg dør af sult?
De vil heldigvis opdage mig, når de
kommer med maden i morgen.”

Anna

“Det er ikke sjovt, Kim.”

Kim

“Jo lidt.”

Biiiiip. Biiip. Biiiiip. Biiip. Biiiiip. Biiip.

Hej, du har ringet til Kim.
Jeg hørte godt telefonen,
men jeg nåede den ikke.
Ring igen eller læg en besked.

Biiiiip. Biiiiip.

Kim

“Goddav.”

Anna

“Kim, for filan.

Hørte du ikke telefonen tidligere?

Du gjorde mig helt nervøs.”

Kim

“Det var da ikke meningen.

Var bare lige ude og løbe en tur, haha.”

Anna

“Så holder du.”

Kim

“Det kan du selv gøre.

Skulle du egentlig ikke se at komme ud og løbe?

Du har jo ikke nogen kørestol eller blodprop,
der stopper dig.”

Anna

“Næh, du har ret.”

Kim

“Hvad venter du på, afsted med dig.”

Anna

“Jeg tænker bare, at hvis jeg begynder at løbe,
så er det pludselig dig, der virker rask i hovedet.”

Kim

“Det kan der selvfølgelig være noget om.”

Biiiiip. Biiiiip.

Kim

“Ja. Det’ Kim.”

Anna

“Du lyder anderledes i dag.”

Kim

“Jeg har sovet dårligt.”

Anna

“Hvad så da?”

Kim

“Trænger virkelig til et bad.
Skal bare lige have taget tilløb.”

Anna

“Kan du ikke få fat i Ole?”

Kim

“Nu var det ligesom mig, der skulle i bad.”

Anna

“Jeg mener, at Ole kan hjælpe med at få dig i bad.”

Kim

“Det ved jeg godt.
Men nu gider jeg altså ikke have ham rendende,
hver gang jeg skal vaskes eller tørres.”

Anna

“Det tror jeg faktisk ikke,
han ville have noget imod.”

Kim

“Men det har jeg.
Desuden siger kommunen,
at jeg kan klare mig selv.”

Anna

“Tager du alarmen med dig?”

Kim

“Det skal jeg nok, mor.”

Anna

“Så du.”

Kim

“Ja ja. Jeg skal nok tage den med.”

Biiiiip. Biiiiip. Biiiiip. Biiiiip. Biiiiip.

Hej, du har ringet til Kim.
Jeg hørte godt telefonen,
men jeg nåede den ikke.
Ring igen eller læg en besked.

Biiiiip. Biiiiip. Biiiiip. Biiiiip. Biiiiip.

Hej, du har ringet til Kim.
Jeg hørte godt telefonen,
men jeg nåede den ikke.
Ring igen eller læg en besked.

Duuuuut.

Anna

“Hej kære Kim.
Jeg har forsøgt at ringe et par gange.
Giver du ikke et ring, når du får muligheden?”

Biiiiip. Biiiiip. Biiiiip. Biiiiip. Biiiiip. Biiiiip.

Hej, du har ringet til Kim.
Jeg hørte godt telefonen,
men jeg nåede den ikke.
Ring igen eller læg en besked.

Duuuuut.

Anna

“Du sagde selv, at jeg bare skulle blive ved
med at ringe, hvis noget føltes mærkeligt.
Det her føles mærkeligt.
Ring tilbage, når du kan.”

Biiiiip. Biiiiip. Biiiiip. Biiiiip. Biiiiip. Biiiiip.

Hej, du har ringet til Kim.
Jeg hørte godt telefonen,
men jeg nåede den ikke.
Ring igen eller læg en besked.

Duuuuut.

Anna

“Hej du.
Du gør mig altså lidt nervøs.
Vær sød at ringe tilbage.
Jeg ved godt, du ikke er glad for det,
men hvis du ikke ringer tilbage,
så bliver jeg nødt til at få fat i nogen.”

Biiiiip. Biiiiip. Biiiiip. Biiiiip. Biiiiip.

Hej, du har ringet til Kim.
Jeg hørte godt telefonen,
men jeg nåede den ikke.
Ring igen eller læg en besked.

Duuuuut.

Anna

“Hej Kim.
Du skal altså bare vide, at jeg har ringet
til Ole nu, og han er på vej.
Håber alt er vel.”

Biiiiip. Biiiiip. Biiiiip. Biiiiip. Biiiiip.

Ole

“... hallo?”

Anna

“Undskyld.
Jeg prøver at få fat på Kim.”

Ole

“Hej Anna.
Det er Ole her.
Jeg er hjemme hos ham nu.”

Anna

“Åh nej.
Er det sket noget?”

Ole

“Han er på vej til hospitalet.”

Anna

“... hvad?”

Ole

“Han var faldet på badeværelset.”

Anna

“Hvordan?”

Ole

“Han havde lagt sin alarm på hylden,
så den ikke blev våd.”

...
Så han kunne ikke nå den.

...
Han har klaret sig ved at drikke vand fra gulvet. I flere dage.

...
Lægerne sagde, det var timer fra at være for sent.”

Anna

“... jeg ved slet ikke, hvad jeg skal sige Ole.”

Ole

“Han spurgte efter dig.”

Anna

“Gjorde han?”

Ole

“Ja.”

Skriget fra den anden side

*Afhensyn til de involverede er navne, steder og handling
dramaturgisk bearbejdet.*

*Af respekt for de berørte er detaljerne i omsorgssvigtene
gengivet som fortalt til Ældre Sagens rådgivning.*

Jeg lister ind på Morgenkilden. Det er onsdag formiddag.

I opholdsstuen sidder en ældre herre med et halvt øje på Billedbladet og et halvt øje på et spil bridge ved nabobordet, der nærmer sig sit klimaks.

Før jeg træder ind på mors værelse, kan jeg ikke lade være med at studse over den mærkelige stemning, som siver ud fra den halvåbne værelsesdør på den modsatte side ad gangen.

“Lige på slaget”, lyder det begejstret fra hjørnet af mors værelse. Det er fire dage, siden jeg sidst har set min mor. Hendes toneleje fortæller mig, at hun er i godt humør.

Jeg bøjer mig ned efter et kram og mærker hendes rynkede kind mod min. Hun går altid i gang med at fortælle, før jeg har spurgt. Store og små detaljer om, hvilke fugle der har været forbi hendes vindue, og hvilke faktuelle usandheder lokalpressen nu har trykt. Gad vide, om hun snakker lige så meget, når mine brødre er her. Eller om mine ører er de udvalgte.

“Og så skriver de gudhjælpemig, at de har udvundet jorden til byggeriet fra Lærkevej 7. Det er noget sludder. Det er der, hvor Gretes mors søster bor. Ann-Britt. Det gør hun altså stadig. Kan du huske hende? Der har du da været med flere gange.”

Jeg zoner ind og ud af samtalen, smiler og nikker. Er bare glad for at se, hun har en af sine gode dage. Det er nok for mig.

Snakken falder på Grete. Hende, der bor bag den halvåbne dør på den modsatte side ad gangen. Mor fortæller om Gretes karriere. Om deres snakke på bænken ved den store rhododendron i haven. Om Gretes mange rejser til Casablanca.

Hun fortæller malerisk om sandfarvede markeder i 80'erne i en grad, der får det danske vejr til at føles frastødende og klaustrofobisk.

“Ja, Grete siger altid, at hun har røget flere cigaretter i Casablanca end hele den franske flåde”, griner mor gryntende.

Det er godt for min samvittighed, at hun har en tæt ven. Én, hun

kan grine med, snakke med om ægtemænd, som ikke er der længere, om hverdagen og et langt og begivenhedsrigt liv. Det gør det nemmere for mig at slappe af i, at David og Henrik ikke kommer her så tit.

Jeg er blevet vant til at færdes her på Morgenkilden. Det føles efterhånden lidt som mors hjem og på den måde også lidt som mit. Selvom hun ikke siger det højt, tror jeg, mor mærker, at jeg er tryk her. At hun er omgivet af det samme personale. Bjerglægen, der ruller over fjernsynet i det samme tidsrum, som det gjorde i hendes gamle hjem.

Da jeg træder ud i regnen og ind i bilen, vender jeg tilbage til noget, hun sagde: "Hun har det ikke altid så godt." Var det noget, mor sagde, eller noget jeg tænkte, mens jeg zonedede ud? Måske var det bare Bjerglægen?

Jeg lover mig selv at høre bedre efter næste gang.

I dag skinner solen.

"Lige på slaget", lyder det troligt.

Hun trækker på ordene i dag, gør hun ikke?

Jeg smider en kryds og tværs fra kiosken i fodenden af sengen og mærker høreapparatets kolde metalskal mod min kind, da jeg krammer hende. Sætter mig til rette i min faste stol og kigger ud på de få biler, der står spredt udover parkeringspladsen. Mor får kastet genskin i øjnene fra forruden af en gammel SUV.

Hun er ikke begyndt at snakke på mig endnu.

Mærkeligt.

Jeg forsøger at sætte hende i gang ved at tale om tennisresultater, lidt om dagens nyheder, som jeg fangede det sidste af i bilen herhen. Men der er ikke bid.

Først da jeg fortæller, at David og Henrik kommer med i næste uge, lyser hun lidt op. Jeg følger den lille succes op ved at snakke om Grete. Det plejer at få mor i snakkehumør.

Hun tøver lidt, da jeg nævner Grete.

Hendes mundvige hænger. Jeg kan se, hun søger trøst.

"Hvad er der galt, mor?"

Hendes blik værner om noget, der vokser, imens hun tænker på det. Måske hun er bange for at sige det højt.

"Det er bare fordi", prøver hun.

Sekunderne larmer fra den gullige urskive, som hænger over spisebordet.

Jeg hverken tvinger hende til at åbne op eller forsøger at lukke hende i. Jeg ved, at jeg burde være nysgerrig. Stille de rigtige spørgsmål. Men hendes sorg er alt, hvad jeg frygtede ved, at hun skulle flytte på plejehjem. Det var mit værste mareridt i ugerne op til flytningen. At hun skulle sygne ulykkeligt hen.

"Hun er ked af at være her. Hun har det ikke godt", fortæller hun mig om Grete, "og jeg ved ikke, hvad jeg skal gøre", fortsætter hun.

"Grete fortalte mig i går, at de glemmer hende. Hun siger, hun er

ensom i de morgentimer, hvor hun ligger alene og kigger op i loftet og ud i luften.”

Min mor er ulykkelig over, at Grete skal lide.

Og hun er ulykkelig over at skulle bevidne ulykken her på den anden side ad gangen.

“I mandags hørte jeg hende skrike”, siger mor og bliver så berørt, at hun ikke kan fortsætte.

Jeg forsøger at trøste hende. Fortæller mor, at Grete i det mindste har hende. En god ven. En bedste ven måske.

Jeg ved ikke, om det hjælper, eller om det gør ulykken værre, at jeg er bekendt med Gretes ulykke. Måske ville mor ikke indse det før.

Nu har hun sagt det højt.

Nu er det virkeligt.

Det virker til at have gjort uoprettelig skade.

Da jeg går, tager jeg resterne af mors saftvand med ud. Bjerglægen summer i baggrunden.

Jeg sætter døren på klem, vender mig om og er lige ved at støde ind i en mand. Han er på vej ud fra stuen overfor. Det må være Gretes søn. Han kommer ud i rask tempo, også med et glas i hånden.

Mit blik følger hans arm ned til det, der er i hans hånd.

Ved første øjekast holder han det samme, som jeg har i hånden. En dybrød væske i bunden. Lidt tyndere rødlig farve i midten. Men i det øverste lag er der en tynd hvidlig streg, der ligger som en hinde på saftvandet. Ovenpå svømmer bleggrønne pletter, der har knop-skudt sig og forvandler, hvad der skulle ligne en læskende drik, til et flydende giftmiddel.

Noget, der skulle studeres i et reagensglas, ikke indtages.

Mug.

Jeg kigger på det glas, jeg selv har med ud. Rødt saftvand. Jeg kigger over på hans. Kan det virkelig passe, at det er blevet serveret af det samme plejehjem?

Først til sidst kigger jeg op på ham. Han har røde afmærkninger omkring øjnene. Øjnene er våde. Han ser, at jeg ser ham.

Som en automatreaktion slår jeg blikket ned i jorden og går i takt-faste skridt mod køkkenet. Jeg forsøger at fremtvinge ord. Bare ét ord, der kan lindre ham. Men det eneste jeg ved med sikkerhed er, at der er mug på hans mors saftvand. Og at hun er trist. Eller det er i hvert fald, hvad min mor fortæller mig.

Jeg ved jo faktisk ikke noget. Jeg vil jo helst ikke blande mig i hans og Gretes sager.

Ude i bilen begynder min mave at snurre. Et ubehag, der starter lige under mine ribben og trækker tråde ud i mine arme og ned i mine ben. Med hænderne på rattet tager jeg tre dybe vejrtrækninger. Det er tanken om, at min mor er syg af bekymring over Grete. Tanken om, at samme skæbne kan ramme min mor.

Jeg forsøger at pakke bekymringerne og ubehaget væk. Tænder for radioen. “Killing me softly” blæser ud.

Jeg venter foran Davids rækkehus. Da jeg får øje på ham, slår det mig, at jeg slet ikke har glædet mig til at se ham. Jeg får fremtvunget et lille smil.

David spørger om alt muligt "mor-relateret", som han plejer at sige.

"Hvordan har hun det?"

"Får du virkelig besøgt hende en gang om ugen?"

"Har hun fået venner?"

"Hvem er de?"

Jeg føler mig som storesøster igen. Som hende, der skal moderere samtalen mellem dem og mor.

"Du kan jo spørge hende selv", ryger det ud af mig. Det var ikke det, jeg prøvede at sige. Det var tydeligvis heller ikke det, David havde håbet at høre.

Jeg holder hårdt fast om rattet, mens David kigger i sin telefon. Jeg vil gerne fortælle ham, at jeg føler mig anspændt og alene i det her mor-på-plejehjem-projekt. At jeg har svært ved at slappe af i min krop. At jeg er pissenervøs for, at mor er pisse ked af det. Vi fortsætter mod Henrik i stilhed.

Jeg drejer ind på stationen. Der står Henrik allerede og venter. I sin blå efterårsjakke og med en skikkelse, der ikke er til at tage fejl af. Ranglet, lidt kejtet og med brillerne solidt plantet på den knoglede næse.

Han kan hurtigt mærke, at stemningen i bilen er trykket. Men Henrik har aldrig været god til at forløse det. Alligevel får han og David snakket. De lægger deres dårlige samvittighed af på hinanden.

En gang imellem siger de en dum bemærkning efterfulgt af "er det ikke rigtigt, søs?"

De tager mig som gidsel i løggen om, at de også tænker meget på mor. Jeg siger ikke noget.

Ubehaget overfalder mig i det øjeblik, jeg kører ind over de små bump på parkeringspladsen til plejehjemmet. Et ubehag, der har

bygget sig op over de seneste to uger.

Pludselig ved jeg hvorfor. Det er bundet op på det her sted. Til verden omkring mor. Omkring Grete. Jeg kan se, de ikke mærker det samme. David og Henrik. Hvordan skulle de?

"Nå, lad os da få set, om hende den gamle stadig trækker vejret", siger David.

Hold nu din kæft, David, tænker jeg.

Jeg kigger op og tager en dyb indånding. Bladene fra birketræet falder i ét med plejehjemmets mostilgroede teglsten.

Jeg finder trøst i, at træet har set meget mere end mig. Det må have stået her, siden plejehjemmet blev bygget. Måske længere endnu. En slags oldgammel skabning, der med sine dybe rødder, holder fast, selvom verden omkring det rokker og ryster. Det har set mennesker komme og gå. Familier være glade. Familier i sorg.

Hvis det stadig står her, så kan jeg også. Det skal nok blive godt at besøge mor.

David og Henrik er nogle skridt foran. Jeg prøver at ryste min tunge mavefølelse af mig og træder i raske skridt mod døren.

Vi er her næsten lige på slaget, men stemningen er ikke, som den plejer.

Bridgebordet er tomt. Henrik drejer sig om mod mig og kaster et nervøst smil af sig. Jeg spejler ham for at udtrykke, at alt er som det plejer, selvom jeg slet ikke har det sådan.

Gangen hen mod mor er også støvsuget for liv. Vi har ikke set et vågent menneske, siden vi trådte ind ad indgangen.

Henrik når knap til værelset, før han udstøder et langt "heeeeeeej mor." Han træder ind på stuen. Det samme gør David.

Ingen lyd følger.

Jeg sætter hastigheden op.

Hvorfor siger hun ikke "lige på slaget?"

Da jeg træder ind, står de begge foroverbøjede ved hendes lænestol.

Mellem dem kan jeg se hendes små knæ titte frem. Jeg har brug for at se hendes ansigt.

Henrik aer hendes hår, mens jeg moser mig ind imellem dem.

Jeg har brug for at se, at hun stadig sidder der i stolen. At livet stadig løber gennem hendes krop. Hovedet hænger. Hun trækker vejret. Hun holder Henrik i hånden. Øjnene er åbne.

Først der, foran mor, forstår jeg det monster, jeg har bygget i mit indre. Selvfølgelig lever hun.

Inden jeg når en dyb vejrtrækning, ser jeg hende ordentligt. Hun er jo slet ikke okay.

Slet, slet ikke.

Tårerne ligger tungt som bassiner i hendes øjenkroge. De giver langsomt slip og lader hende hulke, som hun så tydeligt har behov for. Små krampeagtige ryk sætter sig i hendes ansigt. For hvert ryk løber bassinet over, og tårer løber langs renderne i kinderne.

“Har I sagt noget til hende?” spørger jeg.

“Nej”, svarer Henrik.

“Hun sad sådan her, da vi kom ind.”

Ikke en eneste forståelig lyd kommer fra hende.

“Hvad er der i vejen, mor”, spørger David.

Hun reagerer ikke.

“Mor!” udstøder jeg.

Mit råb hænger i luften. Ingen ved, hvad de skal sige. Ingen ved, hvad der er galt. Indtil vi hører det.

Et skrig. Det flænses gennem væggene, som var de lavet af papir.

Så kommer skrig nummer to.

Dybere.

Mere umenneskeligt end det første. Jeg ser vildelsen i Davids øjne. Han er et hylster af panik. Indtil han identificerer, hvor lyden kommer fra. Går fra forskrækkelse til handling.

“Det kommer fra den anden side”, måber han.

Han iler mod døren og løber tværs over gangen. Jeg kan ikke holde

ud at følge med. Jeg tror godt, jeg ved, hvad der gemmer sig bag den dør. Det tror jeg også, at min mor gør.

Henrik står som frosset ved sengekanten. Han bliver blålig i hovedet. Jeg kigger på min mor. Hvis skrigene stikker og flår i mig, så river de i hende fra alle sider.

Et tredje skrig trænger gennem døren og væggene.

Mors hulken bliver voldsommere.

Jeg kan se, hvor meget hun lider.

David kommer løbende ind igen.

“Hun ligger jo og skriger i smerte. Hvorfor kommer der ikke nogen og hjælper hende?”

Jeg ved ikke, hvad jeg skal sige.

Jeg ved ikke, hvad jeg skal gøre.

Jeg beder ham dæmpe sig og peger indforstået på mor.

Henrik sætter sig på hug ved mor og holder hendes hånd.

Endnu et skrig. Et langt et. Havde det været en fødegang, havde skrig været tegn på liv. Men her i disse mennesketomme gange vidner det om det modsatte.

Mor klemmer øjnene hårdt sammen.

Jeg går helt tæt på hende.

Jeg ser hendes skrøbelige væsen ryste.

Grete. Grete, som hun har delt sin kærlighed til fugle med og delt fortællinger om sine børn med. Hørt om Casablanca, om glæder og om sorg.

Hendes bedste veninde, der skriger sjælen ud fra nabostuen. Og mor kan ingenting gøre. Hvor længe har det her stået på?

Det er ikke mit mareridt, som mor oplever lige nu.

Det er hendes eget.

Den lette kiste

Afhensyn til de involverede er navne, steder og handling dramaturgisk bearbejdet.

Af respekt for de berørte er detaljerne i omsorgssvigtene gengivet som fortalt til Ældre Sagens rådgivning.

Kisten burde veje mere.

Det er det eneste, Aksel kan tænke. Det er min far, der ligger derinde, insisterer han over for sig selv. Men han kan kun tænke, at den er for let.

Han går som forreste mand på venstre side af kisten. Broren går til højre for ham. To fra bedemandsbutikken bag dem. Fire mænd og en kiste, der vejer for lidt.

Aksel forsøger at huske sin far, ligesom små børn hævder deres fædre i skolegården. Den største og stærkeste far. Far, der kunne fikse biler og konflikter i familien. Far, som kunne sætte slemme folk og vægophængte reoler nøjsomt på plads.

Aksel kæmper for at huske den far. Men alt, hvad der er sket de sidste tre måneder, står i vejen.

Det er en kæmpe lettelse for Aksel og hans bror, da far endelig går med til at komme på plejehjem. “Det er jo bare den diabetes, far. Du skal have nogen tæt på, der kan hjælpe, når du bliver dårlig.”

“Man kan ikke tvinge æslet op ad bjerget. Men du kan skubbe på tilpas mange gange. Til sidst skal det nok begynde at gå.” Sådan plejede far at sige, dengang han var frisk.

“Hvis I stopper med at snakke om, hvor bekymrede I er for mig, så skal jeg nok tage på plejehjem”, medgav far til sidst. Æslet havde endelig fået skub nok.

Han nåede virkelig kun at bo der tre måneder, tænker Aksel, mens de nærmer sig gravstedet.

Tre måneder.

Hvordan kunne han tabe sig mere, end han havde gjort i forvejen. Det var meningen, at de skulle holde styr på vægten og blodsukkeret. Plejehjemslægen var for pokker fars tidligere læge.

På plejehjemmet skulle han bare trykke på knappen, og så var hjælpen på vej. Far skulle ikke forholde sig til den stolthed, der altid

stoppede ham fra at ringe til Aksel eller hans bror.

“Ingen mand skal tørres af sine egne sønner”, insisterede han.

“Hvad med plejehjem, far”, forsøgte vi.

“For sidste gang, NEJ”, afsluttede han altid.

Allerede en måned efter far var kommet på plejehjem, inviterede Aksel sig selv til samtale hos plejehjemsledelsen. De serverede kaffe i hvide kommunekopper med plejehjemets logo på.

“En lille labrador”, havde Aksel klaget.

Det var så meget, deres far havde tabt sig, siden han blev indlagt på plejehjemmet.

“Din far er ikke indlagt”, havde de indvendt.

“Så lad være med at behandle ham sådan.”

Aksel havde ikke fortalt broren noget om sit besøg, eller om hvor meget far havde tabt sig. Han ville blive for bekymret. Og når han var bekymret, ville han blive vred og gå til yderligheder. For eksempel at ringe til lokalavisen. Det er bare ikke det, der hjælper lige nu, tænkte Aksel. Selvom Aksel ikke vidste, hvad der så hjalp. Han gjorde bare det bedste, han kunne. Ligesom plejehjemmet tænkte han. Det gør de forhåbentlig også.

Hvorfor gik han ikke i panik dengang, stod Aksel nu og fortrød, mens han stirrede på farens kiste, der blev sænket ned i det dybe hul i sneglefart.

Brormand skulle have været med til det møde.

Så var han blevet vred.

Han havde ikke siddet og snakket om vægten på en labrador.

Efter to måneder på plejehjem havde Aksel forsøgt at få faren indlagt.

“Hans blodsukker er alt for lavt igen.”

“Prøv at se, hvor dårlig han ser ud.”

“I er nødt til at gøre noget”, havde han insisteret.

Men plejehjemslægen havde tilset ham, forklarede de.

Efter tre måneder havde Aksel forsøgt for alvor.

“Han kalder og kalder og siger, han har ondt, men ingen tager ham alvorligt?” Aksel kørte selv faren på skadestuen.

De sagde: “Han skal gå til sin egen læge.”

“Hans egen læge er jo netop ham, der ikke hjælper ham lige nu?”

Men der var ikke noget at gøre.

“Af jord er du kommet. Af jord skal du b ...”

Jorden laver rytmiske og hule dunk-lyde, når den lander på kistens ydre. Far ville have hadet, at de stod og gav begravelsen så meget opmærksomhed.

“Har I ikke noget mere nyttigt at give jer til?” ville han have sagt. Det fik Aksel til at smile. Et øjeblik kunne han se sin stærke far for sig igen.

Aksel ringede. Sendte mails. Krævede en behandlingsplan. Kiloene raslede af faren. Han havde konstant ondt. En dag ventede Aksel i flere timer i stolen ved sin fars side, inden han spurgte, hvor lægen blev af. Han fik at vide, at lægen havde gået sin runde og var taget hjem for i dag.

“Hvornår kommer han igen?” spurgte Aksel.

“Torsdag”, svarede hun.

“Jamen, i dag er torsdag. Så hvornår er næste gang?”

“Torsdag”, sagde hun igen.

De ringede fra plejehjemmet næste dag. Faren var blevet kørt på hospitalet. Hospitalet fortalte, at deres far var død kort efter ankomst.

Blærebetændelse, der var gået i blodet. En utilsigtet hændelse havde hospitalet konkluderet.

“Det er en fin begravelse”, siger broren, da præsten vender sig imod kirken.

“Ja, far ville have hadet den.” De griner begge.

Der var én ting, Aksel ikke forstod, da han stod og kiggede ned på sin far på hospitalet.

Plejepersonalet vidste, at faren havde konstante smerter og tabte sig. Lægen vidste, at blodsukkeret var for højt. Ledelsen vidste, at Aksel havde klaget. Hospitalet vidste, hvad de fandt, da de tog imod ham, men kaldte det en utilsigtet hændelse.

Det var, som om oplysninger aldrig rejste videre. Ikke videre til næste vagthavende. Ikke videre til næste personalemøde.

Alle vidste noget.

Alle vaskede deres egne hænder.

Alle lod andre tage ansvaret.

Far ringede engang midt om natten.

Han havde været på plejehjemmet i ét døgn.

Aksel var halvt sovende. Tog telefonen. Hørte farens stemme. Den lød mærkelig. Hæs. Nærmest udvisket.

“Jeg har ligget og råbt i to timer”, sagde far.

”Der er ikke kommet nogen.”

“Hvad siger du!?” havde Aksel råbt uforstående, imens han satte sig op i sengen.

“Jeg har brug for hjælp til at komme på toilettet”, sagde far.

“Der er ikke kommet nogen.”

“Jeg har trykket på knappen. Jeg har råbt.”

“Så nu ringer jeg til dig.”

Aksel var der tyve minutter efter.

“Så fik du alligevel lov til at tørre din gamle fars røv, hva’?”

“Jeg er ked, af jeg ikke inddrog dig mere”, undskylder Aksel.

”Det er da mig, der er ked af det.”

“Du tog hele slæbet.”

De kigger begge ned på hullet, der nu er helt dækket til. Herfra ligner det et almindeligt gravsted.

Kun de to brødre ved, at der ligger en alt for let kiste dernede. Aksel ville bare ønske, at han også kunne begrave sin skyld.

“Vi skulle have gjort mere, skulle vi ikke?”

Ældre Sagen går ind for
en omsorgsgaranti.

Gør du?
